ЫЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гара на

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 271 (10332) | 1963 оной ноябриин 17, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

ХУБИТАЯА ОРУУЛХАБДИ

КПСС-эй ЦК-гай Пленумые ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтаха — иимэ хүсэл эрмэлзэлгэтэйгээр Хүрбын леспромхозой Тээгдын модо бэлэдхэлэй пунктынхид эдэ үдэрнүүдтэ ажаллажа байна.

— Бидэнэрэй отолһон модон гансахан шэнэ барилганuудта бэшэ, мүн химическэ промышленностьда хэрэглэгдэдэг гээшэ. Тиимэһээ модо ехээр лэ бэлдэбэл, химическэ промышленностиин саашанхи хүгжэлтэдэ өөһэдынгөө хубитые оруулха байнабди,— гэжэ эндэхи түрүү бага комплексно бригадын бригадир Валерий Набережный хөөрэнэ.

Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригадынхид байгша оной 10 һарын түсэб бүри октябриин эхеэр дүүргээд, мүнөө декабриин түсэбөөр ажаллана. Гадна Георгий Кобылкин, Павел Чебунин, Сергей Лалетин болон бусадай бага комплексно бригадын модошод КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсажа, халаан бүриингөө даабари холо үлүүлнэ.

Модо бэлдэгшэдһээ модо ашаалдаг, буулгадаг, бригадануудайхидшье гээгдэнэгүй, октябрь һарынгаа түсэб 130—150 процент хүрэтэр дүүргэһэн байна. Тэдэнэй оролдосото ажалай ашаар лэ ойдо бэлдэгдэһэн модон саг болвортоо доодо складта асарагдажа, түмэр замаар дамжуулагдан, хэрэглэгшэдтээ эльгээгдэнэ.

Д. Якимов.

УУҺА МАЛАЙ АШАГ ШЭМЭ—ТЭЖЭЭЛҺЭЭ

Һолоомоёо бүхыдэнь хэршэжэ, дэбтээжэ малда үгэхэ.

Үүртэ, отара бүхэндэ малай ашаг шэмэ хүсэд абахаар, тэдэе тобир тарган байлгахаар тэжээлээ хубаарилха. Хаа хаанаүбэлэй бэлшээри һайнаар ашаглаха.

★

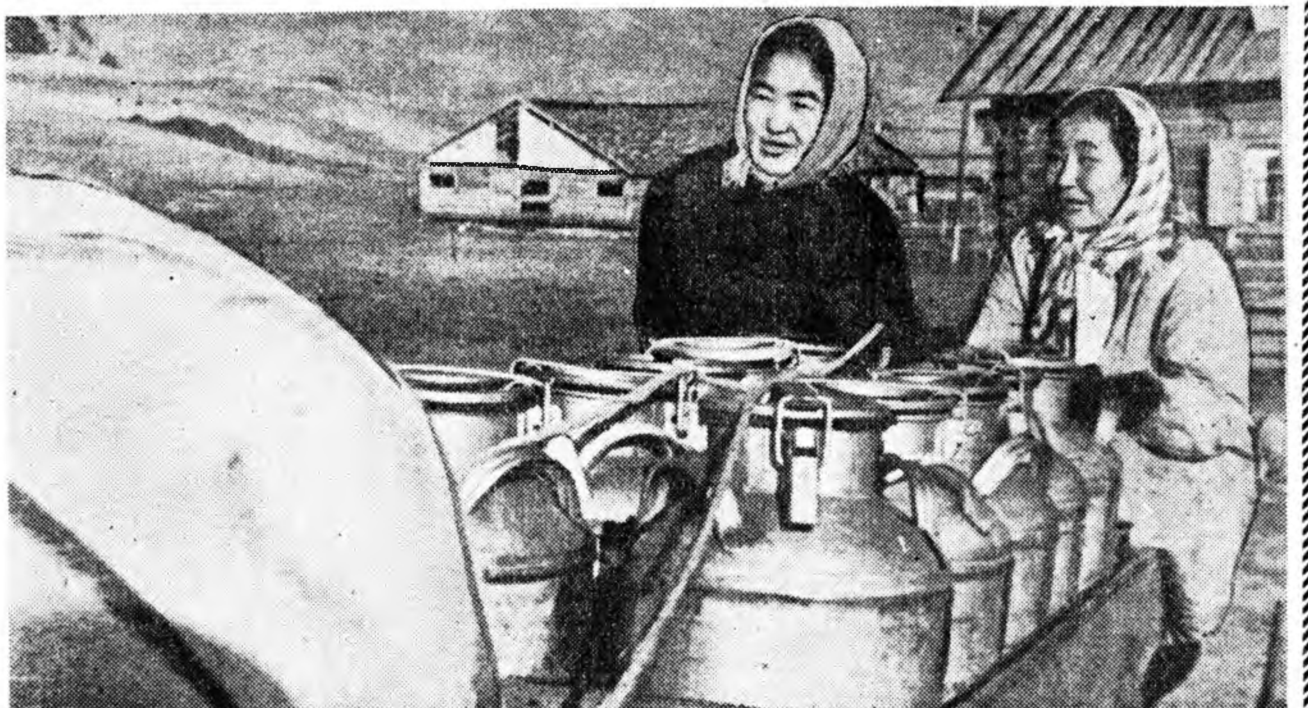
илма Шодоева ажалша эрхим һаалишан гэжэ йнгаа фермэдэ, мүн бүхы соогоо үнинэй суурхан-Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэ-управлениин Ждановай нэз колхоздо 10 гаран жэлалишанаар хүдэлхэ зуураа магтаал, хүндэдэ хүртэйдаг.

ша ондошье Цыпилма жаповна үнгэрэгшэ 10 һадаажа байһан үнеэн бүриунда зэргээр 1900 гаран ү һаажа, колхоз дотороо ис мүрысөөндэ түрүүлээ. үнеэдтээ шэмэтэй һайн—жом, мүн силос, орооһо ай зүйл эдюулжэ, үдэртөө үриһөөнь 10—12 литр һү

РАГ ДЭЭРЭ: һаалишан Шодоева (зүүн гар тээ фермынгээ үглөөнэй һаау тоо бүридхэлшэ басаган тушаахаяа ошохонь.

НАМЖИЛОВАЙ фото.

★

Үнэн сэхэ сэдьхэлтэн

үнэр Дэрэстэймнай» гэи зон эхэ нютагаа дэмы үй. Эндэ шэмэтэ һайн үбоор баян сабшалан, бэлшээ мүн Сарьдаг үндэр уулын ормойһоо эхитэй мэлмэрмэ орхон, булагууд харьялжа

агтамнай республика соон, болбосон ажахынуудай Октябрьский» совхоз тогн.

вхоздо эрхим түрүү, суута алшад, хүдэр гарта механуд олон. Тэдэнэй оролдолай ашаар совхоз улам хүн зониинь баян бардам оложо байна. Тиимэ түрүү нэгэн болохо Лубсан-Цыьжинимаевич Тугулдуров, хани нүхэр Цыдып Данжай бэшэхэ сэдьхэл түрэбэ. үгэ һамган хоёр—эхэ отара даажа ажалладаг. совхоз дотороо жэшээтэ кэ зүб лэ тоологдодог. Жэнгэржэ байгаа 1963 ондо хамта 695 хурьга абажа, мал болгон табяа. Тиихэдээ 100 эхэ хонин бүриһөө 94,9 хурьган абтаһан болоно. Аяар 695 хурьган гээшэмнай бүхэли отара хонид шуу. Эдэ хоёр нэгэхэн жэл соо совхозой һүрэгтэ иимэ олон хони нэмэжэ оруулба. Теэд эды олон хурьга гарза хоролтогүй түлжүүлхэ гээшэ гайтай хэрэг. Эдэ хүнүүдэй үбэлэй хүйтэндэ хайрагдажа, зунай аамя наранда шарагдажа, хүдэр гараа холон, хүсэеэ нилээд гаргажа, хүлһэеэ һайсахан адхуулжа, заримдаа амарха сагаа мартан, унтаха нойроо алдажа ажаллаад туйлаһан амжалта ха юм.

Лубсан-Цырен Бальжинимаевичай адуулжа байдаг хонид мүнөө Дээдэ-Дэрэстэйдэ үбэлэйнгөө буусада оруулагданхай. Мүн эндэ нэгэ бэлшээридэ ябадаг, нэгэл үһа умдатай Жанцан Банзаракцаевай, Цыбикдоржи Цыремпиловэй, Долгор Зориктуевагай даһан хонид байрладаг. Эдэ отарануудай туйлаһан хэрэг, амжалтые зэргэлүүлэн, жэшээлэн харабал хоорондоо тад ондоо. Нүхэр Банзаракцаевай даадаг отарада 100 эхэ хонин бүриһөө 65 хурьган, Цыремпиловэйнь отарада бүришье бага, оройдоо 39 хурьган абтаһан байна.

Юун дээрэһээ иимэ байнаб? Нүхэр Тугулдуровай отарынхид бэшэнһээ ямар нэгэн нюуса онсо аргатай байгаа гү? Үнэндөө хаража үзэхэдэ, энэ «нюуса» аргань Лубсан-Цырен абгай Цыдып ахай хоёрой даадаг ажал хүдэлмэридөө үнэн зүрхэнһөө оролдосотойгоор, ханамжатай һайнаар хандадаг дээрэһээ элиржэ гарана. Тиигэбэшье хонишод Банзаракцаев, Цыремпилов гэгшэдые ехээр, муушалхаяа һанана бэшэбди. Харин хажуудаа зэргэлээд хүдэлжэ байдаг түрүү хонишонһоо тэдэнэр жэшээ абаһай, дүй дүршэлыень шудалһай гэжэ хүсэхэдөө, энээн тухай дурдагдана

Түбхын түрүүн Лубсан-Цырен Бальжинимаевичай, мүн тэрэнэй хани нүхэр Цыдып Данжаевнагай хони мал дээрэ нилээд удаанай, 20 гаран жэл ажаллажа, баян дүй дүршэлтэй болоһониинь ямаршье арсаангүй. Гэбэшье эдэ нүхэд өөһэдынгөө хэжэ байһан ажалда—хонидой адуулалгада, түл абалгада үнэн зүрхэнһөө һаналаа табин, ажал хүдэлмэридөө һайнаар хандадаг. Иигэжэ ажаллахадаа, ямар нэгэн ажалдаа алуу эндүү, дутуу дутуудые гаргадаггүй. Жэшээнь, эхэ хонидоо үрэжүүлхэ ябадалые тон һайн шанартайгаар, аргагүй харюусалгатайгаар өөһэдөөл хэдэг, эхэ хонидой, нарай хурьгадай байха байра саг болзор соонь, урин дулаанаар, сэбэр һайнаар заһабарилдаг, бэлдэдэг. Илангала хурьгалха дүтэлһэн хонидоо зүбөөр, хүсэ шадалычь шалгажа, эдеэлүүлгэ, уһалалгыень зохидоор тааруулан гуримшуулжа адуулдаг, тул абалгада хэрэгтэй—хаалта үүдэнүүдые, хурьга эдеэлүүлхэ, уһалха хобоонуудые, хурьгадта, эхэ хонидто зүүхэ номер тэмдэгүүдые, фонарьнууд болон бусад зүйлнүүдые—уридшалан бэлдэнэ. Хонидой түрэжэ байха үедэ нүхэдтэеэ эбтэй эетэй, тон харюусалгатайгаар ажалладаг.

Түл абалгын үедэ Цыдып Данжаевна өөрөө бэедээ ехэхэн харюусалгатай үүргэ даажа абадаг. Тэрэнь хурьга абадаг хүнүүдэй ажалые ударидан, тэдэндэ зүб заабари үгэжэ, дүй дүршэлөө һургадаг, бэеэрээ туһалалсадаг. Энэ эхэнэр 50 наһандаа дүтэлжэ ябаһаншье мүртөө энэ жэлдэ гансаараан 123 хурьга тэжээжэ, мал болгоо.

— Минии хэһэн ажал, хубита эды тэды байбашье, харин минии нүхэдэй—Цырендулма Сосорова, залуу хурьгашад Валя Тимофеева, Оля Сундуева болон бусадай—ажал, амжалта мүн лэ ехэ,—гэжэ Цыдып Данжаевна нүхэдөө магтан хэлэдэг.

Совхозой дирекци, партком, хүдэлмэришэдэй комитет Лубсан-Цырен Бальжинимаевичай отарада түл абалгаар социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэнэйнь түлөө 14 хурьга нэмэлтэ түлөөһэ болгон үгөөд, мүн Цыдып Данжаевнае «Горячинск» курортдо ошожо амарха путёвкоор шагнаа.

Мүнөө малшадта тон харюусалгатай саг ерээд байна. Адуу малаа һайнаар үбэлжүүлхэ, туралта, хоролтогүйгөөр ондо оруулха, түл түрһыень эмхитэй һайнаар абажа, тэдэнээ гай гарзагүйгөөр тэжээхэ туйлай шухала асуудалнууд малшан бүхэнэй урда табигдана.

Лубсан-Цырен Бальжинимаевич энэ жэлэй үбэлжэлгэдэ найдабаритайгаар бэлдээ. Байра байдалынь заһабарилагданхай, дулаалагдажа, сэбэрлэгдээ. Хонидойнь хүсэ шадал тарган, һайн. 100 гаран центнер зелёнко газаагаа зөөжэ оруулаа. Бэлшээриеэ мүнөөнһөө бодолготойгоор һэлгүүлжэ, зарим ойрын бэлшээрээ хонидой хурьгалха үедэ хэрэглэхээр нөөнэ. Ерэхэ 1964 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө зуунһаа үсөөн бэшэ хурьга абажа түлжүүлхэ түсэбтэй.

Д. ЖИГМЫТОВ.

ажалшадай бэшэг

ПС, ВЛКСМ, гадаадын тай хани барисаа, кульолбоо байгуулха совет удэй союз, советсковацка хани барисаанай хадаа чехословацко-соани барисаанай һаратай идуулан, Советскэ Союалшадай зүгһөө бэшэг э, чехословацко-советани барисаанай союзай э, Чехословакиин залуу-Чехословакиин Социаспубликын бүхы ажалаха дүүгэй амаршалга

ажабайдал зохёон байа Чехословакиин ажалтуйлаһан амжалтанууд овет хүнүүдэй сээжэ баясуулна, марксистскоүзэл сурталай түгэлэтэйгөөр илан мандажа гэршэлэн харуулна шаг соо хэлэгдэнэ.

(ТАСС).

0 ЖЭЛЭЙ ОЙ

ТСК, ноябриин 15. Яхадай «КЫЫМ» гапартиин Яхадай обконой ойн баярай номер гараа. Урдань үзэг байһан яхад арадай ын энэ национальна үшэн жэлэй урда тээ оһон юм. «Кыым» газеэ хадаа Коммунис парлон Советскэ правин хүтэлбэреэр яхад ай дабшан гараһан замые харуулжа үгэ яхадта республиканн, районой, городой лбаринуудай 16 газежурнал хэблэн гаргагихэдэ национальна нозэл бии.

» яхад ажалшадай хүндэтэй болонхой. арбан жэлэй турша ын тираж хоёр үлүү олон болоо.

эй Журналистнуудай равлениин, олон газередакцинуудай зүгын нэрэ дээрэ амарелеграммануд абтаа.

Хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүд бии аад...

Малай үбэлжэлгэ һайнаар үнгэргэхын тула үбһэ тэжээлээ зүбөөр гаргашалха, тэрэниие малда буйлуулжа эдюулхэ шухала гэжэ малшан бүхэндэ мэдээтэй. Тиигэбэшье манай совхозой зарим фермын хүдэлмэрилэгшэд бүхы тэжээлээ хүсэд һайнаар ашаглажа шаданагүй.

Жэшээнь, Гашейн һү һаалиин фермэ (даагшань нүхэр Борисов) һү һааха түсэбөө тон хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байнхай. Мүнөө үедэ һү һаалинь үдэрһөө үдэртэ доошоо ороно. Хэрбээ ноябриин эхеэр үдэртөө 439 килограмм һү һаадаг байбал, ноябриин арбаадаар сүүдхэдээ 328 килограмм һаана гэхэ гү, али 100 гаран литрээр доошоо орошоһон байна. Энэ юун дээрэһээ болоо гээшэб? Али фермэдэнь үбһэ тэжээл дуталдана гү?

Фермын бодото байдалые хараад үзэхэдэ, һү багаар һааха ямаршье юрэнхы шалтагаан байхагүй. Фермын үнеэдтэ силос үгтэнэ, һааһан һүнэйнь зэргээр таряа талханай зүйл эдюулэгдэнэ. Дутагдалын юуб гэхэдэ, һаалишадай ажал муугаар эмхидхэгдэнэ, тэрээн дээрэһээ һаалишад ажалдаа харюусалга багатайгаар хандана. **Фермэ дээрэнь һолоомо хэршэхэ «РСС-6» түхэлэй машина тодхогдонхой, һолоомо ууралтуулха ехэ амһарта бии. Уһа бүлэжэ гаргаха насос тодхогдонхой. Теэд эдэ бүхы түхеэрэлгэнүүд ашаглагданагүй.** Һолоомо хэршэжэ, буйлуулжа малда үгэхын орондо тэрэ зандань эдюулэгдэнэ. Һая тугаллаһан үнеэдые газаа барижа, һайнаар эдеэлүүлжэ, сүүдхэдээ 3—4 дахин һааха гэжэ эндэхид оролдоногүй.

Яахадаа энэ фермын хүдэлмэришэд совхозойнгоо Подлопаткын һаалиин фермэһээ жэшээ абанагүй гээшэб? Подлопаткын фермэдэ үни хада һолоомо хэршэжэ, тэрэниие халуун уһанда дэбтээгээд, силостэй холижо үнеэдтээ эдюулһэнэй ашаар һү, һааляа үдэрһөө үдэртэ дээшэлүүлжэ байна бшуу. Хэрбээ энэ фермынхид ноябриин эхеэр үдэртөө 444 килограмм һү һаажа байгаа һаа, мүнөө үдэртөө 520—540 килограмм хүрэтэр һаана. Фермые даагша Василиса Алексеевна Григорьева һаалишадайнгаа хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэжэ шадана. Эндэ ажалай гурим наринаар сахигдана. Үнеэдтэ бүлеэдхэгдэһэн уһан уулгагдана. Таряа талханай зүйл халуун уһанда дэбтээгдэжэ, бага зэргэ эһээгдээд үнеэдтэ үгтэнэ.

Һайнаар хэршэжэ, гурил болотор үлтирүүлээд, хүсэд буйлуулжа малда үгэхэ болоо һаа, совхоздомнай һолоомон элбэг. Теэд энэ хүдэлмэри хүсэд хэрэглэгдэнэгүй.

Тиихын хажуугаар һайнаар хүдэлдэг, тэжээлээ зүбөөр, аша үрэ ехэтэйгээр гаргашалха гэжэ оролдодог малшад совхоздомнай олон. Жэшээнь, Подлопаткын гахайн фермэдэ гэршүүхын, горохой һолоомо үбһэнтэй холижо тээрэмдэдэг болонхой. Иимэ холимол тэжээлээр гахайнууд тэжээгдэжэ, нилээд ехэ таряа талханай зүйл алмагдана. Фермые даагша Иннокентий Кондратюков үнэ сэн багатай гахайн мяха ехээр абахын, гахайнуудаа һайнаар поршоонхолуулхын хойноһоо оролдоно.

Эдэ түрүүшүүлһээ Гашейн фермын, мүн зарим хонишодой бригаданууд жэшээ абажа, тэжээл буйлуулха үнэтэ машинануудаа дүүрэн хүсөөрнь хүдэлгэхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

Б. Бадмажапов,
Суулгын совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ.

Фторопласт шэнэ „үүргэ" дүүргэнэ

ЛЕНИНГРАД, ноябриин 15. (ТАСС). Фторопласт хадаа полимеризационно пластмассануудай научно-шэнжэлэлгын институдай лабораторинууд соо бури һаяын үедэ бии болгогдоһон полимернүүдэй нэгэн юм. Зүгөөр энэ хадаа эгээн лэ һайн пластмассануудай нэгэн гэжэ сууда гаранхай. Химическэ зүйлнүүдэй нүлөөе ехээр тэсэдэг дээрэһээнь фторопластнуудые заримдаа «органическа платина» гэжэ нэрлэдэг. Фторопластнууд ямаршье кислотада эдигдэдэггүй. Фторопластнууд элдэб янзын байдаг юм. Тэдэнэй бии болоһоной ашаар хэдэн олон техническэ орёо асуудалнуудые шиидхэхэ аргатай болоо.

1. БУЛАДҺАА БУХЭ УТАҺАН

...Фторлон тон бүхэ юм. Синтетическэ утаһанууд cooһoo нэгэнииньшье энээнтэй зэргэсэжэ шадахагүй байна. Миллиметр диаметртэй фторлоново утаһан 150 килограмм шэгнүүртэй юумые дааха байна. Бүхы сортын булад энээндэ хүрэдэггүй.

Фторлон промышленностьда хэрэглэгдэжэ, химигүүдтэ туһалха. Фторлоново будөөр хэгдэһэн һагшуур хэршье хүсэтэй кислота болон щелочьнуудһаа гутахагүй байна.

Фторлоново утаһан хирургнуудые баясуулха. Энэ утаһан гадаадын нүлөөндэ багаар ородог дээрэһээ, ехээр халаажа, ариг сэбэр болгохо хэрэгые тэсэжэ ядахагүй болоно.

2. ПОЛИМЕРНҮҮД... БА МАТИСС

Франциин агууехэ уран зураашын зураһан зурагые хайшан гээд абархаб гэһэн асуудал Эрмитажые һэргээгшэдэй үмэнэ гараһан байгаа. Юуб гэхэдэ, Матиссай зурагуудай нэгэнэй уһан шэрэнь хобхорон, унажа эхилһэн байгаа.

Эндэ хими туһалжа, фторлоново лак зурагые абарһан байха юм. Зурагта иимэ лак түрхигдэжэ, Матиссай зурагууд мүнөө найдамтайгаар хамгаалагданхай.

Малталга хэхэдээ олоһон металлическа зүйлнүүдые хамгаалхые оролдодог археологуудта шэнэ лак ехээр туһалһан байна. Үнгэгүй энэ лагаар хушагдаһан зүйлнүүд газаа талын хорото нүлөөнһөө удаан саг соо аршалагдаха аргатай болоо.

Урданай номууд болон документнүүдые аршалан хамгаалхада фторлоново лак мүн лэ туһатай.

XXXII городской партийна конференци

КПСС-эй Улаан-Үдын городской комитедэй, шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлнүүдэй һүүлээр зүбшэн хэлсэлгэ эхилээ. Городской партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Кочетов,** Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой парткомой секретарь нүхэр **Петров** гэгшэдэй үгэ хэлэһэнэй һүүлээр конференциин мандатна комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр **Беляков** элидхэл хээ.

Конференциин үсэгэлдэрэй заседани дээрэ КПСС-эй Октябрьска райкомой секретарь нүхэр **Антакшинова,** Зүүн-Сибириин библиотечнэ институдай декан нүхэр **Бадмацыренов** гэгшэд түрүүлэн үгэ хэлэбэ. «Дальсантехмонтаж» управлениин начальник нүхэр **Паршин,** мелькомбинадай директор нүхэр **Оглоблин,** барилга-хабсаралгын 6-дахи управлениин начальник нүхэр **Яхновецкий,** 834-дэхи барилга-хабсаралгын поездын начальник нүхэр **Бугай,** городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Хабалов,** 1-дэхи АТХ-гай начальник нүхэр **Арефьев** гэгшэд үгэ хэлэхэ зуураа, городой партийна организациин, КПСС-эй горкомой анхаралые барилгын, промышленна, транспортын предприятинуудай хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэ хандуулба.

Партиин горкомой хүдэлмэриин онол арга тушаа 5-дахи домоуправлениин парторганизациин секретарь нүхэр **Синяков,** «Электромашина» заводой кран бүтээдэг цехэй парторганизациин секретарь нүхэр **Мостовской-Голубенко,** КПСС-эй Железнодорожно райкомой секретарь нүхэр **Долбеев** гэгшэд тогтоһон байна.

Конференци дээрэ соёл сурталай, ойлгууламжын, илангаяа залуушуулые хүмүүжүүлхэ асуудалда ехэхэн анхарал хандуулагдаа. Энээн тушаа делегат нүхэр **Слугинов,** горсоведэй арадай гэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр **Бурлаков,** профессионально-техническэ гэгээрэлэй управлениин начальник нүхэр **Томин,** ВЛКСМ-эй горкомой секретарь нүхэр **Цыбиндоржиев,** Верховно сүүдэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Морокова,** нарин сэмбын фабрикын уралан нарижуулагша нүхэр **Иванов,** Буряадай драмтеатрай директор нүхэр **Балбаров** болон бусад тогтоо. Элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ хамта 22 хүн хабаадалсаа.

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. У. Модогоев** конференци дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Конференци зүбшэн хэлсэһэн асуудалнуудаараа дэлгэрэнгы тогтоол абаба.

Конференци дээрэ КПСС-эй городской комитедэй, городской шалгалтын комиссиин шэнэ состав һунгагдаа.

КПСС-эй Улаан-Үдын городской комитедэй гэшүүд

(XXXII городской партийна конференци дээрэ һунгагдаа)

Ананьина Е. П.
Асавлюк А. П.
Александров Н. С.
Алексеев Б. С.
Ангапов С. В.
Алексеева К. Ф.
Андресюк М. А.
Архипов А. М.
Амвросова А. И.
Антонова Л. В.
Авдохина М. Г.
Антакшинова И. А.
Барьядаев К. Л.
Бухаров А. М.
Балдано Н. Г.
Бирюков В. Г.
Буркин Т. З.
Басаев Г. Д.
Бутаков Н. И.
Бизюкин Н. И.
Баранов А. Н.
Вовк В. Н.
Восканянц К. А.
Гармаев М. Д.
Гергесов А. К.
Гладун А. П.
Грушевский И. И.
Голощапова А. Ф.
Гаськов М. М.
Дульянинова П. П.
Демидов Н. М.
Ермохин Н. Т.
Жалсабон Д-Д. Ж.
Завгородняя М. Ф.
Имеев А. И.
Исаев С. И.
Кочетов Д. В.
Курочкин Е. Г.
Козлов И. П.
Кожина О. В.
Любовников Н. С.
Лёвин А. Г.
Лидун А. М.
Миронова Г. П.
Могнонов М. М.
Модогоев А. У.
Маякова В. И.
Маслов К. Е.
Машарова Т. С.
Нихланов М. М.
Петров И. Л.
Петухов П. М.
Пронин Е. И.
Пона К. Я.
Похосоев Л. Я.
Плеханов А. Г.
Рыбникова Н. Я.
Санжиева Т. Н.
Серебряков С. М.
Сыренов А. С.
Семенов Б. С.
Сахьянов В. А.
Сидорин А. А.
Санжиев Г. Л.
Толстихина П. Г.
Томин П. Ф.
Тихонов А. В.
Фирсов Д. С.
Федорова И. И.
Хабалов С. М.
Ханхаев А. Г.
Харитонов Ф. И.
Хахалов А. У.
Цыренов Д. Т.
Ченкиров Ф. И.
Чукаев А. Д.
Эрдыниев Д. Д.

КПСС-ЭЙ ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДЭЙ ГЭШҮҮДТЭ КАНДИДАДУУД

Болотов Н. Р.
Беломестных П. Т.
Горбатенко Г. С.
Громова З. А.
Долбеев Ф. Е.
Егоров В. С.
Журавлев В. Т.
Кликунов П. М.
Конов С. Р.
Логинкин К. В.
Майфат В. Д.
Пугина В. П.
Рубцова Н. А.
Сытов П. С.
Суетин И. П.
Фишева П. В.
Харитончик М. А.
Цыбикдоржиев В. Б.
Шумилов В. И.

ГОРОДСКОЙ ШАЛГАЛТЫН КОМИССИИН ГЭШҮҮД

Борисов Ф. С.
Брезгина А. Н.
Герасимова Л. М.
Ерчева А. А.
Жилкина К. П.
Кузичев С. Д.
Кандабаев М. В.
Михайлова М. Е.
Стрельников А. П.
Сажинов Н. С.
Тарасов Д. С.
Федотов Р. М.
Чезлова А. З.

КПСС-ЭЙ УЛААН-ҮДЫН ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДЭЙ ПЛЕНУМ

XXXII городской партийна конференци дээрэ һунгагдаһан Улаан-Үдын горкомой эмхидхэлэй пленум ноябриин 16-да болобо. КПСС-эй горкомой нэгэдэхи секретаряар нүхэр **В. Г. Бирюков,** секретарьнуудаар нүхэд **Л. Я. Похосоев, А. Д. Чукаев** һунгагдаба.

Мүн КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой бюрогой гэшүүдээр нүхэд **В. Г. Бирюков, Л. Я. Похосоев, А. Д. Чукаев, С. И. Исаев, Д. В. Кочетов, И. Л. Петров, В. А. Сахьянов, С. М. Хабалов, Д. Д. Эрдыниев** һунгагдаба.

Пленум КПСС-эй горкомой промышленно-транспортна таһагые даагшаар нүхэр **Ф. И. Ченкировые,** соёл сурталай таһагые даагшаар нүхэр **Т. Н. Санжиевае,** захиргаануудай, худалдаа наймаанай болон финансова органуудай таһагые даагшаар нүхэр **С. М. Серебряковые,** партийно-эмхидхэлэй таһагые даагшаар нүхэр **М. Г. Авдохинае** баталба.

***

XXXII городской партийна конференци дээрэ һунгагдаһан шалгалтын комиссиин түрүүлэгшээр нүхэр **А. П. Стрельников,** түрүүлэгшын орлогшоор нүхэр **А. З. Чезлова** һунгагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын городской партийна конференциин зал соо.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Кабанскын үйлэдбэриин управлениин партийна конференци

Гарзаһаа гаража, экономикоёо бэхижүүлхэ аргатай

Сэлэнгэ мүрэнэй хоёр бэеэр оршодог Байгал далай шадархи Кабанскын үйлэдбэриин управлениин мэдэлдэ ородог колхозууд болон совхозууд ажахыгаа аша үрэ ехэтэйгээр хүгжөөхэ, экономическа талаараа түгэс бэхижэнги байха дүүрэн аргатай. Үрэжэлтэ баян тала дайдань өөрсэ дулаан аад, шииг пойтоор таһардаггүй.

Энэ ушарые эндэхи юрын ажалша хүн зоншье, ажахын мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд болон бусад тушаалтадшье заашье арсаха арганьгүй, баян дэлгэр энэ оршон тойрондо ажаһуудаг, ажалладаг, эндэхи баялигые ашагладаг зомди гэжэ үнэн зүрхэнһөө зүбшөөхэшье байха. Иимэ һайн эрхэ байдалтай тус управлениин хүдөө ажахы эрхилдэг 4 совхоз, 3 колхозууд хадаа һүүлэй хэдэн жэлдэ ажахыгаа эрхилэлгээр, хүдөө ажахын продуктнуудые абалга, худалдалга дээрэ зарим тэды алхам урагшаа хэһэншье һаа, үшөөл экономикынгоо талаар гээгдэнги, һулахан шадалтай ажахынууд гэжэ тоологдоһоор.

Эндэхи бүхы совхозууд олзо доход ехээр оруулхынгаа, ашаг үрэтэйгөөр ажахыгаа эрхилхын орондо, харин тогтоһон сагһаа хойшо ехэ гарза хохидолдо ороно. Жэшээнь, Кабанскын совхоз табан жэлэй туршада (1959—1963 онууд) хамтадаа 1429 мянган түхэригэй гарзада ороһон байна. Гансахан байгша 1963 ондо тус ажахы адаг 484 мянган түхэригэй гарзада орохо зэргэтэй болоод байна. Ганса һү абалга дээрэ тус совхоз энэ жэлдэ 269 мянган түхэригэй, адууһа малаа олоор гарзалуулһанаһаа 174 мянган түхэригэй гарзада ороһхой. Тэрэшэлэн Оймороой совхоз 290 мянган түхэригэй, Байгалай совхоз 266 мянган түхэригэй гарзатай.

Колхозуудайшье байдалые хангалтатай гэхын аргагүй. Олзо доход тон багаар оруулна, колхозшингуудай ажалай түлөөһэндэ тон бага хэмжээнэй мүнгэн хубаагдана. Гадна үри шэрэдэ тэдэнэр ехээр ороһон байха юм. Жэшээнь «Заветы Ильича» колхоз гүрэнһөө удаан болон богони болзороор урьһаар абаһан мүнгэнэй бусаалта болгон 740 шахуу мянган түхэриг түлэхэ үритэй. Тиихэдэ элдэб эмхи зургаануудта болон нюурнуудта 12 мянган түхэриг үритэй һууна. Энэ талаар «Путь коммунизма», «Прибайкалец» колхозуудшье бирагүй байдалтай.

Совхозуудай ехээр гарзада ороһон, колхозуудай үритэһэн гансахан энэ баримта хадаа Кабанскын управлениин хүдөө ажахы эрхилдэг ажахынуудай экономикын һула, тулгуури муутай байһые, гээгдэлдэ ехээр ороһыень баримтална. Теэд саашадаа иимэ байдалые тэсэжэ байхын яашье аргагүй болоо, колхоз, совхозуудайнгаа экономикые хүгжөөхын, тэдэнэй ашаг үрэ ехэтэйгээр хүдэлдэг болохын түлөө эрид хэмжээ хараалха, бодото хүдэлмэри бэелүүлхэ саг тулажа ерээ гэжэ кабанскынхид эрид шууд мэдэрээ.

«Гээгдэнги колхоз, совхозуудай экономикые хүгжөөхэ зарим асуудалнууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай Президиумдэ нүхэр Н. С. Хрущевой бэшэһэн бэшэг, тэрэнэй үндэһөөр Винницкэ областиин Хмельницкэ управлениин хүдөөгэй ажалшадай тунхаглаһан бэшэг дотор табигдаһан гол зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар ойрын 2—3 жэлдэ ямар юумэ бүтээхэ байһан тухайгаа Кабанскын аймагай 800 шахуу коммунистнуудай түлөөлэгшэд 200 гаран делегадууд управлениин партийна 2-дохи конференци дээрэ зүбшэн хэлсэбэ. Энэ асуудалаар управлениин начальник нүхэр **И. Титов** элидхэл хэбэ.

Элидхэлшэ болон үгэ хэлэһэн делегат бүхэн Кабанскын колхоз, совхозууд бүри ойрын жэлнүүдтэ гээгдэлһээ гаража, бата бэхи экономикотой баян дэлгэр ажахынууд болохо гүйсэд дүүрэн арга боломжотой гэжэ нэгэн дуугаар мэдүүлбэ. Тэрэнэй түлөө гол баялиг болохо газараал ашаг үрэ ехэтэйгээр, бүхы хүсэн сооньашаглаха, тиигэбэл мал ажал болон бусад шухала һалбаринууд зэргэ һайжарха, тэдэнэй олзо доход, мүнгэ зөөринь улам арьбадхагдаха байна гэжэ тоолобо.

— Нэн түрүүлэн таряалангай газарай хубаарилгые үшөө саашань нарижуулан һайжаруулха асуудал гол хараа болоно. Энэ талаар манай совхоз эли бодо юумэ хэжэ, түрүүшынгээ амжалта туйлажа захалаа,— гэжэ Шергинскэ совхозой директор нүхэр **Медведев** хэлэбэ.

Тус ажахы, хэрбээ 1959 ондо 3900 га шэниисэ тарижа, 10 мянган центнер шэниисын ороо̄һо гүрэндэ тушааһан һаа, энэ жэлдэ тэрэнэйнгээ тарилга 1700 гектарта хүргөө, 23,9 мянган центнер шэниисэ гүрэндөө үгэбэ. Гадна газарай хүрьһэндэ ашаг туһатай, мүн ургаса ехые үгэдэг горох 1014 гектарта тариһан, һайн ургаса хуряаһан байна. Хүрьһэ муутай Майла хүндын таряалангай газарта доннник тарихада ехэ һайн байһыень элиишэлэн гэршэлээ. Тэрэнэй ашаар малда эдюулхэ шэмэтэ тэжээл — силос даралгые эрид ехэдхээ. Эндэ үнеэн бүридэ 11 тонно хүртэхөөр силос дарагданхай. Хойто жэлдэ ургасыень хуряахаар 800 гектарта доннник энэ жэлдэ таригдаба. Пропашной ургамалнуудай тарилга ехээр хэдэг болоһонһоо тон бага хэмжээнэй паар хахалагдадаг болоо.

— Үтэгжүүлгын удха шанарые бидэ бэеэрээ үзөөбди. Энэ жэлдэ нэгэ муу участогта гектар бүридэнь 2 центнер аммиачна селитрэ оруулһамнай гектар бүхэниинь 10,5 центнер шэниисэ үгөө. Харин хажуудахи полиһоонь миил 5—5 центнер ороо̄һо абаабди. Минеральна үтэгжүүлгын хажуугаар наг шэбхэ, торф ехээр бэлэдхэхэ түсэб хараалагдаа. Мүнөө 5 мянган тонно торф обоолоод байнабди. Хэрбээ энээниие шэбхэ болон газарай шоройтой холижо компост хэбэл айхабтар ехэ үтэгжүүлгэтэй болохо арга бии байна. Зүгөөр хүсэн техникэ багадана. «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй эмхи зургаанууд энэ хэрэг бэелүүлгые бэедээ даажа абаха байгаа. Тэрэнииень манай худалдажа абахада болохо бшуу,—гэжэ нүхэр Медведев тэмдэглэбэ.

Таряанай газар зүбөөр, шанар һайнтайгаар элдүүрилхэ асуудал тушаа Оймороой совхозой отделениин парторганизациин секретарь нүхэр **Кушкин**, «Прибайкалец» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Шатов**, Кабанскын совхозой директор нүхэр **Хмелев**, Байгалай совхозой нэгэдэхи отделениин парторганизациин секретарь нүхэр **Елчининов** мүн лэ тогтобо.

— Газар ехээр үтэгжүүлхэ гээшэ тон лэ зүб табигдаһан асуудал. Зүгөөр тэрэниие зүбөөр хэрэглэжэ һураха уялгатайбди. Тэрэнэй түлөө хүниие хүсэл зоригтойгоор, уялгаяа мэдэнгээр хүдэлгэхэ хэрэгтэй. Энэ ушарта гансал иимэ нэгэ ехэ дутагдал бии байна. Юуб гэхэдэ минеральна болон нютагайшье үтэгжүүлгэ газарай хүрьһэндэ оруулха, сасаха, техникэ тон хомор байна. Сельхозтехникээрхин энээн тушаа онсо анхарха байна,— гэжэ нүхэр Елчининов дурадхаба.

Газарые эзэн ёһоор, ашаг үрэтэйгөөр ашаглаха талада пропашной ургамалнуудые ургуулха тусхай оньһожоруулагдамал саг үргэлжэ хүдэлжэ байха звенонуудые эмхидхэлгэ, тэдэнэй мэдэлдэ газар даалгажа үгэлгэ ехэ ашатай хэрэг гэжэ элидхэл сооншье, үгэ хэлэһэн зарим нүхэдшье тэмдэглээ. Нүхэд Балаганскиин («Заветы Ильича» колхоз), Муравьевой (Оймороой совхоз), Серебряковой (Байгалай совхоз) звенонууд энэ ушарые һайн үрэ дүнтэ ажал хүдэлмэреэрээ гэршэлжэ үгөө. Иимэ гуримай ажалай эмхидхэлгые саашадань ажахы бүхэндэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ байһаниинь дамжаггүй.

Газараа һайнаар, ашаг үрэ ехээр үгэсэтэйгөөр эрхилхэ хэрэгтэ механизаторнууд эгээл шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ байһаниинь мэдээжэ. Механизаторнуудай эдэбхи үүсхэл, мэргэжэл шадабариһаа, тэдэнээр ажахы бүхэн хүсэд хангагданхай байлгаһаа ехэ юумэн дулдыдаха байна. Тиимэһээ делегадууд энэ асуудал тушаа мүн лэ анхаралаа онсо хандуулһан байна.

— Механизаторнууд гээшэ эгээл шухала, гол хүсэмнай. Габэшье управлениин ажахынууд эдэ мэргэжэлтэдээр нэгэ халаанда дээрэ абахада оройдоол 70 процент хангагданхай. Энээнһээ боложо техникэ хүсэд хүсэн соогоо ашаглагданагүй, сагһаа урид хэрэгһээ гарана. Техникэ хүсэд мэдэхэгүй хүндэ найдажа тэрэниие эбдүүлхэ, шанар муутайгаар хүдэлмэри хүүлдэг байһаниинь мэдээжэ,— гэжэ управлениин кадрай таһагые даагша нүхэр **Филиппов** хэлэбэ.

Механизаторнуудаар дуталдажа байһан мүртөө совхозууд болон колхозууд өөһэдынгөө хүсөөр механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсал эмхидхэхэ гэһэн шухала эрилтэ бэелүүлнэгүй. Үнгэрхэдөө, зарим нэгэ хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгһээ арсахашье һэдэлгэ гаргана. Жэшээнь, «Заветы Ильича» колхозой парткомой секретарь нүхэр Олеников «манда механизаторай һургуулида һураха хүн үгы» гэжэ харюусаһан байна гэжэ нүхэр Филиппов хэлэбэ. Зүгөөр тус колхоздо хамтадаа 60 гаран механизатор хэрэгтэй юм. Харин мүнөө дээрээ оройдоо 30-аад хүн механизаторнуудтай.

Кабанскын колхоз, совхозуудай механизаторнуудые бэлдэхэ Татауровскэ училищиин байдал тушаа тэрэ училищиин парторганизациин секретарь нүхэр **Гатчин** онсо тогтоһон байна. Тэрэ һургуули һуралсалай үндэһэ һуури муутай, һүүлэй үедэ бүтэһэн шэнэ техникээр ехээр дуталдана. Һурагшадта комплексно... һожоруулга заажа ойлгуулха... гагүй байһан ушар тухай хөөр...

Ажахынуудаа гээгдэлһээ га... экономикынгоо талаар шанга ш... тай болгохо хэрэгтэ колхоз, сов... дай гол һалбаринуудые томо... нэгэ тусхай шэглэлтэйгээр эр... гээшэ тон шухала гэжэ элидх... шье хэлэгдээ, зарим үгэ хэлэ... легадуудшье тэмдэглэбэ. Т... ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэр... тэд, удаа дараалан олониит... шад хадаа экономическа мэд... улам дээшэлүүлхэ, ажахын... үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэг... элдэб эрын гаргаша, үрилтэ,... хэхэ болон ажалай заршам... ябадалтай эрид тэмсэхэ асууд... шаа конференци анхаралаа онс... дуулба.

Газараа зүбөөр, ашаг үрэ... гээр ашаглажа, тэрэнэй үндэһө... сад һалбаринуудаа хүгжөөжэ,... хынуудаа ойрын 2—3 жэлэй... да гээгдэлһээ гаргаха, саашад... номикыень эрид хүгжөөхэ... арга шадалтай байһанаа Каба... коммунистнууд нэгэн дуугаар... хаба.

Г. ЦЫРЕТО...
манай ...

АША ҮРЭ ЕХЭТЭЙ БОЛГОХЫЕ ОРОЛДОГДОНО

Ажалша хүн бүхэнтэй хөөрэлдэхэ, партиин ба гүрэнэй политикые тэрээндэ ойлгуулха гэһэн зорилго партиин ЦК-гай июниин Пленум табиһан байгаа.

Манай колхозой партийна организаци хүмүүжэл-сурталай бүхы хүдэлмэриие энэ заабаритай зохилдуулан ябуулха гэжэ оролдодог гээшэ. Нэн түрүүн ямар зорилго урдаа табинабибди? Энээнтэй хамта манай онсо өөрсэ илгаа тухай хэдэн үгэ хэлэе. Манай колхоз мяха, һү абадаг шэглэлтэй юм. 6 мянга гаран толгой эбэртэ бодо мал һүрэг соо тоологдоно. Эдэмнай олон гүүртэ болгогдонхой. Зэдэ мүрэнэй эхиндэхи хада уулануудта, Тудхалта, Сагаан Бэлшэр гэдэг нютагуудта малшадмнай үбэлжэдэг, зуһадаг, хабартаа намартаашье байдаг юм. Хамар Дабаанай, Саянай хормойгоор һуудаг эдэ малшад колхозой центрһээ 40—50—60 модоной газарта байна. Гол баялиг байгуулжа ябадаг малшан бүхэнтэй хөөрэлдэхэ, тэдэндэ парти, правительствын зорилгонуудые ойлгуулха, тэдэнэй эрилтэ хангаха гэжэ оролдодог байһамнай ойлгосотой. Энэ талаар юун хэгдээб? Холын гүүртэнүүд булта радиоприёмнигуудаар хангагдаа. Газетэ, журналнуудые абажа уншадаггүй гүүртэ гэжэ байхагүй. Мүнөө сагай малшад гээшэмнай эрдэм һургуулитай болонхой, элдэб техническэ литература, спортын мэдээсэл, авиаци болон бусадаар һонирходог гээшэ. Эдэ бүхы эрилтэ хангаха зорилгоор зохихо газарнуудтань культбаза байгуулагдаа.

Культбаза гээшэмнай библиотекэтэй, радиоприёмнигтой, аптекэтэй, банитай — иимэ соёлой гуламта байһаниинь ойлгосотой. Тиимэ 4 культбаза байгуулагданхай гэбэл: Зэдэ мүрэнэй эхээр һуудаг малшадые хангаха нэгэ культбаза, Хурлигта, Санага, Шүтэн гэдэг нютагуудта культбаза бии юм. Эдэнэй хоёртонь киноустановко тодхогдонхой.

Агитаторнууд гүүртэнүүдтэ ходо ябажа байдаг. Лекторнуудай бүлэг хүдэлнэ. Мүн «Знани» бүлгэмэй гэшүүд ерэжэ, манай эндэ буряад хэлэн дээрэ лекци уншадаг юм. Жэшээнь тус бүлгэмэй гэшүүн Лодон Линховоевич Линховоин коммунис хүмүүжүүлгын асуудалаар һонин лекци уншажа, хүнүүдые һонирхуулаа һэн.

Манай колхозой правлениин, партийна организациин хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд холын гүүртэнүүдээр ябажа байдаг. Иигэжэ малшан бүхэниие хараандаа байлгаха, хөөрэлдэхэ гэжэ оролдогдоно. Тиин партийна организациин хүмүүжэл болбосоролой хүдэлмэриинь хэмжүүр —ажалай үрэ дүн болоно. Энэ талаар ехэ һайрхажархиха юумээр хоморшогбди. Мяха гүрэндэ худалдаха түсэб хүсэд дүүргэгдээгүй байна. Һүнэй түсэб бүришье горитойгоор дүүргэгдээгүй. Продукци абахые абаад, тэрэнээ тооложо, хэды шэнээн гаргаша хэгдэнэб гэжэ хаража үзэдэггүймнай муу. Тиимэһээ экономикын, колхозойнгоо ажахые олзо доход ехэтэй болгохо асуудалда ехэ анхарал табигдаха болоод байна.

Хмельницкэ үйлэдбэриин управлениин хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлтэй танилсаад байхадаа, манай партийна организациин коммунистнууд ажахынгаа экономикые хаража, тобшолол хэхээр шиидэнхэй. Хэдэн жэл соо нэгэл газартаа бүмбэрхэ бэшэ, харин ажахыгаа олзо доход ехэтэй, хүгжэнги болгохо ёһотойбди. Энэ зорилгоор мүнөө тодорхой хэмжээ ябуулганууд зохёогдожо байна. Ажахыгаа улам хүгжөөхын, аша үрэ ехэтэй болгохын тула колхозник бүхэндэ ойлгуулжа үгэхэ, тодорхой тоо баримтануудые харуулхабди.

Мяхан гээшэ манай ажахын гол продукци болоно. Олзо доход оруулдаг зүйлнай энэл юм. Зарим фермэнүүдтэ һүн ехэ үнэтэй, гарзатай байһан зандаа. Эдэ бүгэдые олзо доходтой болгохо хэмжээн абтаха байха.

Манай колхозой абадаг мяхан гол түлэб олзо оруулдаг байһаниинь ойлгосотой. Олзо доходтой хадаа мяханай ажахын арга боломжо дууһан хэрэглэгдэнхэй гэхээр гү? Тиимэ бэшэ. Эндэ хэрэглэгдээгүй арга боломжо үшөө ехэ бии. Хүсэд таргалуулаагүй мал гүрэндэ тушааха ябадал хаа-яа тохёолдодог байһаар. Малые үлүүсэ удаан байлгажа, дэмы гаргаша хэгдэдэг байна бшуу. Партийна организаци эдэ мэтын шиидхэгдээгүй асуудалда анхаралаа хандуулха байна.

Мяханай ажахые ашаг ехэтэй болгохо арга боломжын бии байһан иимэ баримта харуулна. Үнгэрэгшэ жэлдэ малшан Шагдар Бабалаев, Лайжит Ганилова һамгантаяа эбэртэ бодо мал бүхэниие дунда зэргээр суудхэдэ 1—1 килограммаар таргалуулаа юм. Энэ жэлдэ 140 үхэр хараа. Тиин туд бүриинь суудхэдээ 840 граммаар таргалуулһан байна. Ондоогоор хэлэхэдэ, 14 тонно мяха абаһан болоно. Пенсионер Цыден-Дамба Будаев Саянай үндэр хадын оройдо 60 залуу мал, 30 хайнаг хаража зуһаа юм. Намар 60 хашараг тушаахада, 5,5 тонноор таргалһан гэхэ гү, али толгой бүхэниинь суудхэдээ 770 граммаар нэмэһэн байгаа бшуу. Эдэ бүгэдэмнай дулаанай бэлшээриин үедэ туйлагдаһан амжалта мүн болоно. Хэрбээ таряа талханай зүйл эдюулэлсээ гээшэ һаа, үшөө ямар үрэ дүн туйлагдаха байгааб.

Манай эндэхи нютагуудта һарлаг хайнагуудай үсхэбэрилэгдэдэг байһаниинь мэдээжэ. Эндэхи эрхэ байдалда таараһан, шэрхи бэетэй эдэ малнууд мяха ехээр абаха арга боломжонуудай нэгэн болоно. Бэшэ үхэртэ орходоо эдэ мал хэбэрэгээр таргаласагүй амитад юм. Тиигэбэшье хайнаг, һарлагуудые мүн лэ шадажа харабал, мяхажадаг, таргалдаг. Эдэниие харахада дүршэһэн малшад яһала һайн үрэ дүн туйладаг байна. Жэшээнь, дүршэл ехэтэй Цыдыма Намсараева мүлоо зунай туршада 136 һарлаг хаража, тус бүриинь суудхэдээ 530 граммаар таргалуулаа.

Эдэ жэшээнүүд юу харуулнаб гэхэдэ, бэлшээриин үедэ малаа һайнаар таргалуулхаһаа гадна, мүн үбһэ тэжээл хүрэхэ хэмжээтэйгээр бэлэдхээд, үбэлэй сагта мяханай малые тураангүй шахан таргалуулха шухала байһые үшөө дахин һануулжа байна. Шиидхэгдээгүй иимэ асуудалнуудта Санагын коммунистнууд анхаралаа табилсаха юм.

М. ДЫМПИЛОВ,
Зэдын үйлэдбэриин управлениин Закаменай «Коммунизм» колхозой парторганизациин секретарь.

Мал һайнаар эдеэлүүлхэдэ хүйтэнэйшье үедэ һү ехээр абтаха. Зураг дээрэ: Улаан-Үдын управлениин «Коммунизм» колхозой һү һаалиин гүүртые даагша нүхэр Ц. Б. Нимаев һү тушаан абажа байна.

Н. КОЗУЛИНАЙ фото.

КРАСНОДАРАЙ ХИЗА... Гулькевичскэ үйлэдбэриин у... лениин «Кубань» совхозой... шад энэ жэлые ажалай... дүнгүүдтэйгээр үнгэргэжэ б...

Тус совхоз миллион пу... үлүү таряа гүрэндэ тушаа... һарын турша соо 17 м... центнер мяха, 43 мянган... нерһээ үлүү һү гүрэндөө т... жа, жэлэйнгээ түсэб болзор... урид дүүргэбэ. Иимэ гайха... та амжалта туйлаһанайнь т... «Кубань» совхоздо комм... ажалай ажахын нэрэ зэргэ... гогдоо. Зураг дээрэ: Комм... ажалай бригадын һаалишад (... гарһаа) В. Берестецкая, М... ленко, В. Тульнова болон А... кова гэгшэд.

ТАСС-ай фотохроник...

★ ★ ★

Хаана шухала хэрэг бэ, тэндэ коммунистнууд

Намарай саг хагтай бүгтай гэжэ малшадта бэрхэтэйшэг саг ушаруулдаг гээшэ ааб даа. Теэд энэ жэлдэ сагай уларил айхабтар урин дулаан, ута намар боложо, адууһа малда, хүн зондошье аятай зохид байна. Тиигэбэшье малшад сагай уларилда найдангүй, үбэлэй хүйтэнэй эрхэ бэшэ хүрэжэ ерэхэ байһаниие хараада абажа, үбэлжөөндөө эртэнһээ бэлдэжэ эхилнэ.

Манай хоёрдохи фермын Могсохон нютагай малшад үбэлжөөндөө хэр бэлдэжэ, хаана, юу хэжэ байна ааб гэжэ мэдэхэ хүсэлтэй КПСС-эй обкомой гэшүүн Намсалма Батамункуевна Дулмаева фермын партийна бюрогой гэшүүн Ц. Табдановтай Худан голой хоймортохи, Тураасгайн, Могсохоной, Шулуутын хүндынүүдэй отаранuудаар ябажа, тэндэхи малшадай ажал хүдэлмэри хараа.

Абаһаар хажуудаа байһан Тухэригэй отарада хүрөөд орхибобди. Эндэ хонишон Должид Пунсукова Цындэмэ басагантаяа һая буулгаһан шэнэ ургасын ороо̄һо таряанай үлэгдэлые хорёо соогоо этэжэ, обоолжо байбад.

—Энэ ороо̄һонойнгоо хаядаһые ехэл гамнаха һанаатайбди. Хашаа соохи шэбхэ хуу гаргагданхай, хурьгадай байра дулаалжа, сэбэрлэжэ дүүргэхэ болообди,—гээд хонишон манай асуудалда харюусаба.

Эндэһээ Шулуута нютагаар тойроод, Дээдэ-Моксохоной хонишодто ерэбэбди. Хонишод өөһэдынгөө һуурха гэртэ дабхар сонхонуудаа табижа, хуу пяанхай, дулааланхай байба. Гэрээ будахаяа түхеэржэ, һахы һалаг болонод. Хонидой дал соогуур ябахада, хабартаа гаргажа үрдеэгүй шэбхэ мүнөө обоолонхой харагдана. Мэнэ зөөхөөр болонхой байна. Хорёо соонь хоёр томо һүри үбһэн, газаань горитой һолоомо татагдаад, хорёолоотой.

—Хурьгадайнгаа байра өөрөө сагаадажа досоохиинь хуу сэбэрлээб, сонхонуудай рамынь һуулгаад, шэлыень пяажа дулаалааб. Юрэдөө эдэ бүхы ажал манһаа холо ошохо бэшэ даа. Ондоо хэндэ найдаха бибди. Өөһэдымнай хэхэ юумэн ха юм,— гэжэ хонишод хэлэнэ.

Нарай хурьгадта дэбдихэ хуурайхан хохир хашаа соонь бэлдээтэй.

Энэ мэтээр баһал манай партбюрогой гэшүүн, фермые эрхилэгшэ Б.Санжимитынов Худан голой урда бэеын малай гүүртэ, отарануудаар үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые хуу шалгажа, малшадта заабари, зүбшэл үгэһэн байна.

ПАРТИЙНА СУГЛААНАЙ ҺҮҮЛЭЭР

Октябрийн эхеэр нээмэл партийна суглаан дээрэ манай фермын ажахын тоосоото һү һаалиин болон хонишодой бригадын бригадирнууд Ж. Цыденжапов, Д. Чимитов, Н. Дулмаева, Б. Базаров гэгшэд малай үбэлжэлгэдэ ямар бэлэдхэлтэй, хаана, юу хэжэ байһан тухайгаа, ямар газарта, хэды малтай ондо орохо байһан тухайгаа дэлгэрэнгыгээр элидхэжэ үгөө һэн.

Тураасгайн хонидой бригадынхид (бригадирынь Б. Базаров) Худанай урда бэеын дал хашаа, байрануудыө һэльбэжэ, заһажа эхилһэн байба. Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл тухай мэдээсэгшэд, үгэ хэлэгшэд, энэ шухала ажалаа эб эмхитэйгээр ябуулжа, үбһэ тэжээлээ гамтайгаар гаргашалха, нарай түлые гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ, малай намарайнь хүсэ шадал хүдэлгэнгүй тогтоожо, ашаг шэмыень доошолуулангүй үбэлжэлгые угтаха, эрхимээр үнгэргэхэ тухай нэгэн һанал бодолтой байһанаа мэдүүлбэ. Малай байра заһабарилха, һэльбэхэ, дулаалха, илангаяа эбэртэ бодо малые эрэ-эмээрнь, ехэ-багаарнь илгажа, тусхай гүүртэнүүд болгон эмхидхэхэ, бэрхэ шадамар хүнүүдые малшадаар табиха, тэдэнэй культурна, ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха, мүн ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайжаруулха тухай шухала анхарал хандуулагдаад, зохихо хэмжээн абтана.

Партийна суглаанай һүүлээр малшадай бригадануудта малай үбэлжэлгэ тухай үйлэдбэриин зүблөөнүүд болоожо зүбшөөд, хэлсэжэ абаһан шиидхэбэреэ бэелүүлжэ ороо.

ҺҮХЭЕЭ ГАРТАА БАРЯАД

Сагаа-Нуурай һү һаалиин фермын бригадир Ж. Цыденжапов партийна суглаанда элидхэһэнэйнгээ ёһоор А. Доржиев, Б. М. Дагбаев, Ч. Бадмаев, Н. Тугултурова, А. Жапов гэгшэдтэй «Беларусь» трактортай тусхай дархашуулай бригада эмхидхээд, өөрөө дахуулан, үбэлжөөнэй холын Халяарта, Шара-Жалгын байрануудаар яһала ехэ ажал хүдэлмэри бүтээбэ. Эдэнэр Халяартада 130 толгой харашагай дал хашаа шэнээр һэльбэжэ урилаад, хорёо хуһамагуудыень хуу столболжо, бүхөөр баряа. Шара-Жалгада 120 толгой буруугай, Ожорһотодо 110 һубай малай байха хашаа, хорёонуудые һэльбэжэ заһаба.

Сагаан-Нуурай һү һаалиин гүүртэдэ нэгэ һаалишанай үнеэдэй байха дал ехэ хашаада залгагдаа.

Барилгын бригадир Жалсан Цыденжапов өөрөө шадамар бэрхэ, гартаа дүйтэй хүн һэн тула һүхэеэ гартаа баряад, хүдэлмэришэдтэй сугтаа ажаллана, малайнгаа үбэлэй байрануудые түргэнөөр, һайн шанартайгаар заһажа, һэльбэжэ дүүргэээ.

Сагаа-Нуурай бригадынхидһаа дутуугүйгөөр Тураасгайн хонишодшье бүхы эхэ болон һубай хонидой байра, дал хашаануудые хуу заһаба, һэльбэбэ. Нуурай-Арын эхэ хонидой байрада баруун шанга һалхинһаа халхалжа, хүр саһа хаяхагүйн тула, тэндэнь үндэр шэбээ шүргэ хүшөөгдөө. Тураастайн зүүн, баруун бэеын хонидой байрануудта хүйтэн жабар сохидог талынь халхалжа үндэр дарагар хана хашалта баригданхай. Хонишод хурьгадайнгаа байра дулаалан, сэбэрлээд, хашаагаа наг шэбхэһээнь арилгаа. Эндэ Дунда-Худанай найман жэлэй һургуулиин ахалагша классай һурагшад шэбхэ гаргалгада ехэ туһа хүргэбэ. Ветеринарна мэргэжэлтэй Бата-Дамба Базаров бригада даажа абаад, бэрхэ эмхидхэлшэ байһанаа харуулба.

—Бригадир Бата-Дамбынгаа өөрөө һүхэеэ баряад, мантай хамта хүдэлхэдэнь урматай байжа, бидэшье шангаар хүдэлжэ оролдогбди,—гээд хонишон Р. Раднаев хөөрэнэ. Эндэ хонидой байра заһалсалгада А. Аюшеев, Р. Раднаев, С. Батомункуев гэгшэд һайнаар хүдэлөө.

Тураасгайн таряалангай һолоомые хонидойнгоо байрын газаа хуу тракторaар татажа оруулаад, хорёолжо абаа. Мүн «Ударник» гэжэ газартахи таряалангай һолоомо суглуулаад, тэндэнь хорёолоо. Гадна энэ бригада Шара-Жалгаһаа үбэлдөө шэрэгдэхэ үбһэ тэжээл хуу ехэ шарга дээрэ һурилжэ абанхай юм.

Тэрэшэлэн Н. Дулмаевагай бригадын хонишод дал хашаагаа шэбхэһээнь арилгажа дүүргээд, һаянай хурьгадайнгаа байрануудые сэбэрлэжэ байна. Хориин СМУ-гэйхид энэ бригадада хонидой шэнэ байра хонишодой байха хоёр квартиратай гэр һаяар барижа ашаглалгада үгэхэнь. Д. Чимитовэй даадаг һү һаалиин бригадынхид дал хашаагаа һолоомоор хушаад, түгалай, үнеэдэй далнуудай сонхонуудые хуу шэллээ. Эндэ малшадай һууха 4 квартиратай байрын һайн гэр баригдажа, һаяар дүүрэхэнь. Иигээд һолоомо бүйлуулжа, үнеэдтэ эдюулхэ запарник тодхогдохо юм.

КОММУНИСТНУУД МАЛ ХАРУУҺАЛХАЯА ОШОНО

Үнинэй коммунис, пенсионер Ч. Бадмаев өөрынгөө һайн дураар малай байра заһалсахам гэжэ тэрэ Доодо-Могсохоной отарада хонидой хорёо хуһамаг, дал хашаа һэльбэлсээ. Хонин дээрэ удаан хүдэлһэн дүй дүршэлтэй хонишон, коммунис Пыльжит Цыренжапова пенсионер болоожо амаралтада байһан аад, Тураасгайн Б. Базаровай бригадада хони харалсахаяа һайн дураараа ошоо. Комбайнер, коммунист Д. Д. Цыренжапов таряа хуряалгаа дүүргэлсээд, комбайнаа сэбэрлэжэ тушааһаар Моксохоной Н. Дулмаевагай бригадада хонишон болоожо гараба. Коммунист Е. Цыванова Улаан-Аралай гүүртэдэ үнеэдые искусственна аргаар урэжүүлэгшэ болоод хүдэлжэ эхилээ.

Иигэжэ коммунистнууд үбэлжэлгын бэрхэтэй үеын эхилэмсээр өөһэдынгөө үнэн зүрхэнэй уряалаар эгээл харюусалгатай хүдэлмэри — мал ажал дээрэ хүдэлхөөр ошожо байһаниинь һайшаалтай.

Энэ жэлдэ Могсохоной малшад 30 ондоо газарта байрлажа, малаа үбэлжүүлхэ юм. Тэдэнэр үбһэ тэжээлээ эртэнһээ гамнажа, малаа һайнаар ондо оруулха, хүсэ шадалыень нэгэшье буурууланггүй, ашаг шэмэ ехээр абахаар зоригжонхой.

Ж. БАДМАЕВ,
манай штатнабэшэ корреспондент.
Хориин үйлэдбэриин управлени.
Чисааныш совхоз.

Шэнэ машинану...

ВДНХ-гай һони...

СССР-эй арадай ажахы... лалтануудай выставкын ... сезон дүүрэбэ. Мичуринай ... мүн бусад тээхи модо... шэлбэһээ губижэ, шор... һуудаг болонхой. «Ар... хани барисаан», «Хоолос... луун сэсэг» гэдэг гайх... фонтануудшье албаяа ду... хабар болотор унтар... Ноябрь гаража, гэб гэнтэ ... гү, али хүйтэн бороошье ... абадаг болонхой.

Гэхэ зуура энэ выставка ... хаяа, һайн һайхантайнь тан... хаяа ерэгшэдэй тоо заашье ү... нэгүй. Тиигээдшье Октябриин ... волюциин 46 жэлэй ойн һай... тай дашарамдуулан, эндэхи ... вильонуудай үзэсхэлэндэ за... лагдадаг зүйлнүүдынь ... һэльбэгдэһэн, шэнэ юумэнүү... бигданхай, һонирхомоор экс... луд асарагданхай.

«Хүдөө ажахые оньһожо... га ба электрификацилга» ... павильон соо шэнэ юум... олоор харуулагдана. Моск... совнархозой Ухтомскиин на... жэтэ хүдөө ажахын машин... тээдэг Люберецкиин заводто ... дэһэн «ТПУ-7» гэжэ шанэ ... лэй универсальна трансп... погрузчигые Буряадһаа е... экскурсантнууд тон һонир... хараба.

Иимэ түхэлэй машина ВДН... түрүүшынхеэ табигдаа. Эн... шинаар тюк болгогдон боо... үбһэ һүрилхэ, һүриин оройд... руулхын тула задагай үбһэ ... гаха, корнеплод, кукурузын б... саг обоолхо, силос дараха ... мэтын олон янзын хүндэ хү... мэри хэхэдэ тон таарамжатай... тээсэ ехэтэй байна. Иимэ ма... наар 2—4 хүн час соо 16 т... хүрэтэр үбһэнэй тюк һүр... болохо. Гараар бүтээгдэхэ хү... мэриие 4,5—6 дахин тү... бүтээхэ арга олгоно.

Тус завод мүн лэ өөһэды... тээһэн «ППФ-1,6» гэжэ ... шеньтой тракторта үлга... пресс-подборщик түрүүшы... харуулба. Тэрэ машинаар б... болон бусад ургамалнуудай ... болгогдоһон үбһэ, һолоомо ... луулжа нягтаруулан, боолто ... годог. Энэ подборщитые 40 х... ной хүсэнһөө бага бэшэ ша... тай трактораар шэрэхэ юм. ... гөөр гансал тракторист һуур... хүдэлэнгүй хаматаа хуу хээд ... ха.

Подборщигой оньһон ехэ зо... доор, наринаар, хүнэй ашагл... да таарамжатайгаар хэгдэн... Үнгэрхэдөө тюк боодог шэ... түмэрэй таһараа һаа гү, али ... луулха юумын дууһашоо һа... трактористада дохёо үгэхэ тү... рэлгэтэй.

Иимэрхүү шэнэ түхэлэй ... шинанууд Буряадай АССР-эй к... хозууд, совхозуудта хүндэ хү... мэри оньһожоруулха талада ... хала хэрэгтэй техника болоно.

М. ЛАРЬКИН,
ВДНХ-гай экскурсовод.

Уран зохёолой булан

А. ЖАМБАЛОН

...УНТАРШАГҮЙ ГЭРЭЛ

(Багшадаа зорюулнаб)

...нойр гээшэ
...илдээд орхёо һааш
хүсэтэй —
...сыеш унтараан
...хэ мэдэлдээ
абаадхиха...
...орой ажалһаа,
...һэн хэбэртэй,
ерэхэдэм,
...дэ гансахан лэ
...о харагдана
гэрэлтэн.
...н тодо гэрэл
...ран гэхэдээ,
юундэшьеб
...рни үгы болон,
...гэһэ нойрни
сэлмэшоо.
...шье манай, танил,
...эд гэрынь хэнэйб,
хэдыдэхиб?
...хадхама
...аб харанхы соо
харагдашагүй.
...о худхан ябанаб,
...йлгожо яданаб —
таагданагүй.
...ь ошоходоо
...өөрон хараад
танижархёоб.
...ай намда
...рдэм бэлигэй
һабагша
... түрүүлэн
барюулжа үгэһэн
багша —
бүхэнһөө
...е залгажа,
...тыень ойлгоходоо
...хан зүргэһөө
...һанай замай
...хи олоо һэм .
...шэдитэ
багшым һургаал
урагшаа дахуулан,
...айдалай
...рюун замда
сэхэ гаргаа һэн...
...рхим багшамни
...дир багахан
ябахадамни

«Эгээл мэдэлшэ,
сэсэн хүн» гэжэ
магтуулдаг һэн.
Мүнөөшье минии
басаган тэрээндэ
заалгадаг,
«Манайтнай багша
хэнһээшье ухаатай»
гээд һайрхадаг.
Хөөрхэй даа, багшамнай
дэмы иигэжэ
һуунагүйл даа —
Хойшо үеынхидтөө
ухаан бодолоо
хубаалдан,
Классһаа газаа тээ —
харанхы һүнишье
бидэнэйнгээ
Харгы гэрэлтүүлэн,
үнэтэ сагаа
зорюулнал даа.
...Харанхы, һүүдэрлиг
хайрама хүйтэн
газарта
Хараад баясамаар
ургаса һалбаран
бэежэхэ аал?
Халуун элшээрээ
наранай шараад
орхихолоор
Хабатай һайханаар
үрэ жэмэсүүд
мүндэлэгшэл...
Наранай элшэдэл
багшымнай гэрэл
унтаршагүй —
Наһанаймнай залуур
боложол үгэнэл,
найдамтай.

Даши ДАМБАЕВ

ОЙХОНОЙ ЁОХОРҺОО

1.
Дуулимхан сэнхир Ойхон дээрэ
Дуулахал дурам хүрөөд байн.
Дунгяахан буряад энэ дайда
Дуунайм алтан утаһан ха.

Сэлгеэхэн сэнхир Ойхон дээрэ
Сэнгэхэл дурам хүрөөд байн.
Сэсэгтэ буряад энэ дайда
Сэдьхэлэйм алтан утаһан ха.

2.
Нарин далайн эрьедэ
Наян долоо хоноё.
Наадаад ябаһан үетэндээ
Налгай мэндээ хүргэе.

Хара далайн эрьедэ
Хорин долоо хоное.
Ханилаад ябаһан үетэндээ
Халуун мэндээ хүргэе.

3.
Аглаг дайдын һайханда
Ангир шубуун эрьестэй.
Басаган дүүхэйн һайханда
Баабайн хүбүүн эрьестэй.

Элдин дайдын һайханда
Элеэ шубуун эрьестэй.
Инаг дүүхэйн һайханда
Эжын хүбүүн эрьестэй.

Хада дээгүүр харгылха
Хандагай бугын ёһо бэзэ.
Холшоржо зугаалха
Холшор зоной ёһо бэзэ.

4.
Ойхон дайда гоёл байн,
Орон ерэн байял даа.
Хатан басагад олон байн
Хадам болон байял даа.
Алгын дайда гоёл байн,
Айлшан ерэн байял даа.
Урин басаган олон байн,
Ураг болон байял даа!

5.
Уужам ехэ дайдамнай
Улзан сэсэгээр бүрхэбэ.
Урин манай залуушуул
Уран ёохор эхилбэ.

Үлгэн ехэ дайдамнай
Үнгын сэсэгээр бүрхэбэ.
Үетэнь манай залуушуул
Үргэн ёохор эхилбэ.

6.
Ханхис байса урдаха
Хадын түргэн горход лэ.
Ханхис байса дуулаха
Ханил манай үетэн лэ.

Шэнхис байса урдаха
Шалыл түргэн горхон лэ.
Шэнхис байса дуулаха.
Сэнгүү манай үетэн лэ

7.
Дуутай хонгёо хонхомнай
Дутааг дээрээ гоёнзо.
Наран гуа дүүхэймнай
Наадан дээрээ гоёнзо.

Хүхюун хонгёо хонхомнай
Хүлэг дээрээ гоёнзо.
Абхай гуа дүүхэймнай
Аяг дээрээ гоёнзо.

8.
Бамба сэсэг задаржа,
Баян нуга шэмэглээ.
Согтой үетэн сугларжа,
Солгёо ёохор шэмэглээ.

Сэнхир сэсэг задаржа,
Сэлгеэ нуга шэмэглээ.
Хүдэр үетэн сугларжа,
Хүхюун ёохор шэмэглээ.

9.
Үе залуу хэдышнэйб,
Үелэжэ зугаалая.
Үбэлэй һүни хэдышнэйб,
Үдэр болосор хатарая!
Наһан залуу хэдышнэйб,
Нааршаан байжа зугаалая,
Нажарай һүни хэдышнэйб,
Наранай гарасар хатарая!

БАЯН ГОЛОЙ ТҮРҮҮҺААЛИШАН

(Бишыхан зураглал)

«Баян гол, баян гол гэлсэнэлтэ Баргажан нютагай шэмэг лэ»... гэһэн мэдээжэ буряад дуунай аялгые бидэнтэй суг ябаһан малшан хүбүүн Бүрэн голой дабаае уруудахадаа, һайхан хоолойгоор хандюурдаба.

— Юундэ Баргажанай гэнэш даа. Манай «Улаан-Ахада» баһал Баян гол гэжэ нютаг бии ха юм. Харыт, тээ тэрэ үргэн талые! Энэл даа, Баян гол!—гэжэ нүгөөдэ нүхэрынь омогорхон урагшаа зааба.

Дабаае буумсаар урдамнай үргэн тала харагдаба. Баян гол. Баян гол гэһэн нэрэеэ нэрлүүлхэл ёһоороо нэрлүүлнэ. Эндэ «Улаан-Аха» колхозой бүхы һаалишадай һаадаг һүнэй ехэнхи хубинь абтана.

Аха нютагай суута һаалишан Һама-Сырен Лопсоновна Дугарова гэдэгэй һуудаг байрада дүтэлбэбди.

— Һама-Сырен Лопсоновна 30-аад жэлдэ һаалишанаар ажаллажа байна. Үнинэй коммунист. Һүүлэй үе болотор КПСС-эй Ахын райкомой гэшүүн байһан. Бүрэн голой сомоной Советэй депутат, коммунис ажалай ударник гэжэ бидэндэ колхозой партбюрогой секретарь урид ойлгуулһан байгаа.

Бидэниие дунда зэргын бэетэй, табяадтаа дүтэлһэн эхэнэр угтаба. Амар мэндые хэлсэһэнэй һүүлдэ ажал хэрэгүүд тухай удаан хөөрэлдэбэбди. «Һама-Сырен Лопсоновна 30-аад жэлэй турша соо хэды олон мал үдхэжэ, колхозойнгоо һүрэгтэ табяаб. Хэды мянган литр һү һаагааб!» гэжэ би хөөрэлдөөнэй үедэ бодомжолон һуугаа һэм.

...1935 он. Энэ үеэр һаял Аха нютагта колхозууд тогтожо байһан. Колхозуудта малшад тон хэрэгтэй байгаа. Илангаяа һаалишад, хонишод. Эгээл энэ үедэ залуухан басаган Һама-Сырен правленидэ ерэжэ, һаалишан болохо хүсэлтэй байһанаа мэдүүлһэн юм. Одоол тэрэ гэһээр энэ мэргэжэлээ орхёогүй, эрхимээр ажаллана.

Һама-Сырен Лопсоновна өөр , тухайдаа хөөрэхэ ехэ дурагүй, даруу зантай эхэнэр.

— Түрүүшээр ажалдам бэрхэшээлнүүд ушарагша һэн даа. Тэрээнгүй байдаггүйл ха юм. Дүй дүршэлшье бага даа. Теэд хожомынь хэдэн жэлэй үнгэрхэдэ, ажалдаа ондоогоор хандадаг болохош. Мэргэжэлшье дээшэлхэ,—гээд манай асуудалда харюусаба.

Олон жэл ажаллаһан энэ нүхэр дүй дүршэлөөр яһала баян болонхой. Аха нютагай һаалишадһаа нүхэр Дугарова түрүүшынхеэ нютагай үүлтэрэй үнеэдһээ ехэ һү һаажа эхилээ юм. 1961 ондо нэгэ үнеэнһээ 1020 литр һү һаагаа һэн. Иигэжэ түрүүшын мянгатан болоо. 1962 онойнгоо уялгые баһал һайн амжалтатайгаар бэелүүлээ: һаамхай үнеэн бүриһөө 1065,7 литр һү һаагаа. 16 үнеэдһээ 13 тугал абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлээ.

Хайшан гээд иимэ амжалта туйлагданаб?

— Минии ажалда тиимэ орёо «нюусануудшье» гэжэ үгы юм даа. Үнеэдые һайнаар харууһалаад, эдеэлүүлээд, нэгэ саг соо һаагаад байхада—тон һайн. Тэдэнэр хэмшэжэ, һү һаали дээшэлхэ юм,—гэжэ нүхэр Дугарова хөөрэбэ. — Эндэ зоотехническэ һуралсал туһалдаг байна. Мүн үнеэдэйнгээ дэлэн нидхэрдэгби. Манай үнеэд энээндэ һураагүй, түрүүшээр дошхон байдаг һэн. Хожомынь дадаа.

Нүхэр Дугарова үнеэдые эдеэлүүлхэдээ бултыень нэгэ сагта. өөһэдынь тусхай амһартанууд соо үгэдэг заншалтай юм. Тиимэһээ тэрэнэй үнеэд эдеэлхэ сагтаа, өөрынгөө байрада ерээд байха. Энэ үедэ Һама-Сырен Лопсоновна тэдэниие тугалгүйгөөр байра дээрэнь һаагаадхидаг.

Һама-Сырен Лопсоновна Ахын аймагтахи түрүү һаалишадай нэгэн хадаа өөрынгөө баян дүй дүршэлые залуу үетэндэ дам үгэлсэхые оролдодог. 1960 ондо тэрэнэй ажалтай танилсахаяа «Улаан-Аха» колхозой бүхы залуу һаалишад сугларһан юм. Залуушуул һонирхоһон бүхы асуудалнуудаа аха нүхэрһөө асуужа, дүүрэн харюу абаһан байха. Москватай областиин Серпуховско районой ажалшадай жэшээгээр коммунист нүхэр Дугарова өөрынгөө залуу нүхэр Софья Добшоновада туһалха зорилго табиһан юм. Хоёр-гурбан жэлэй турша дотор Софья басаган багшынгаа «нюусануудтай» танилсан, өөрынгөө ажалда амжалта туйлажа эхилээ. Һүүлэй һүүлдэ Софья Добшонова коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ, тиимэ нэрэ солотой болоо. Уялгаяашье ходо үлүүлэн дүүргэдэг. 1962 оной һүүл багта республикын эхэнэрнүүдэй гурбадахи съездэ делегадаар Аха нютагһаа эльгээгдэһэн байна. Энэмнай Софья басаганай эршэтэ ажалай эрхим сэгнэлтэ болоно. Энээндэ Һама-Сырен Лопсоновнагай үүргэ бии. «Хаяа хадхама ажаһуудаг», ажалладаг эдир нүхэрэйнгөө амжалтаар ехэтэ баярлаа бэлэй. Мүнөө Софья Добшонова партиин гэшүүндэ кандидадаар абтанхай, хүдэлжэ байна.

Депутат хүн хадаа Һама-Сырен Лопсоновна ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байдаг. Һунгалтаһаа хойшо колхоз дотор ехэхэн хубилалтанууд болонхой. Малшадта шэнэ гэр олоор баригдана. Ажахымнайшье хүгжэжэ байна. Долоон жэлэй гурбадахи жэлнүүдтэ манай «Улаан-Аха» колхоз горитойхон амжалта туйлаа. Республикын хүндэлэлэй самбарта хэдэ дахин бэшэгдээ,—гэжэ һаалишан омогорхон хөөрэнэ.

Үнгэрэгшэ үбэл хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ саһан ороод, адууһа малда бэрхэ саг тохёолдоо һэн. Тиитэбэшье энэ шэн зоригто коммунист эхэнэр ниитын мал һүрэгые нэгэшье хоролтогүйгөөр ондо оруулжа шадаа.

Һама-Сырен Лопсоновнагай эршэтэ ажалые гүрэн үндэрөөр сэгнээ. Дайнай үедэ эрхимээр ажаллаһанай түлөө медаляар шагнагдаһан, мүн Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиум Хүндэлэлэй грамотаар шагнаа бэлэй. КПСС-эй райком, аймагай Совет оло дахин Хүндэлэлэй грамотаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнаһан байха.

...Баян гол. 1918 ондо энэ баян талаар Сибириин дайшалхы партизанууд Нестор Александрович Каландарашвили түрүүтэй ябажа гараһан юм. Энэ талын нэгэ захада хэдэн зуун наһатай, үндэр шэнэһэдэй дэргэдэ эрхэ сүлөөгэй түлөө ами наһаяа үгэһэн Каландарашвилиин отрядай сэрэгшэдэй дурасхаалда зорюулагдаһан хүшөө бии. Аяар 45 жэлэй саана Н. А. Каландарашвили энэ нютагаар ябахадаа, мүнөөнэй һайхан байдал тухай бодомжолһон лэ байгаа ёһотой. Тэрэнэй хүсэлые Һама-Сырен Дугарова хани нүхэдтэеэ бэелүүлнэ. Эдэнэр ажабайдалай зол жаргал эдлэжэ, үшөө һайхан ерээдүйн түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ.

Вл. ГАЛСАНОВ,
Орлигой дунда һургуулиин багша.

Аха.

...ан юу харааб даа?

БАСАГАН:
...эжы, одоол харабаб,
...банал Валя хээтэй!
ЭЖЫНЬ:
..., дээрэ ялайгаашаш
... һара гээшэ лэ.
... ЧИМИТОВЭЙ шүлэг.
...АМБАЛОВАЙ фотоэтюд.

Шэнэ зохёол тухай һанамжа

„Хүн түрэһэн бэемни...“

Байгша оной «Байгал» журналай гурбадахи номерто мэдээжэ уран зохёолшо Цэрэн Галановай «Хүн түрэһэн бэемни...» гэһэн шэнэ повесть хэблүүлэгдэһэн байна.

Энэ повесть хэмжээгээрээ багахан, оройдоол журналай хорин гурбан хуудаһа эзэлнэ. Тиимэ хэмжээн соо прозодо һайн гэгшээр дүрөө олоһон зохёолшо повесть гэһэн жанрын эрилтэнүүдые хангажа шадаа бшуу... Эгээн шухалынь — удха түгэлдэр байгуулга, уран һайхан хэлбэри, хурса бодол... Мүн үйлдэгшэ нюурнуудайнь сэдьхэл, тэдэнэйнь психологическа онсо шэнжэнүүд яһала тодо тобоор харуулагданхай. Эдэ бүгэдэ уншагшын дурыень татана, һанааень дүүргэнэ.

Энэ повесть хадаа үнэн сэхэ хараа бодолтой, бодото большевик хүнэй соло дуудаһан зохёол болоо гээд, һүүлшынь мүрнүүдые уншажа дүүргэхэдээ һанааб.

Сандан—зохёолой гол үйлдэгшэ нюур болоно. Сандан шэнги хүнүүдые ажабайдал, Коммунис парти болбосоруулдаг. Санданиие «хатууе хазаһан, халууе һороһон» хүн гээд, уншаһаар лэ ойлгожо абанабди. Тэрэ хадаа түүхын хатуу шэрүүн үенүүдтэ арадтаяа нэгэн хамта ябажа, ами бэеэ гамнангүйгөөр тэмсэжэ гараа. Колхоз тогтожо байха үедэ эдир залуухан Сандан комсомолдо ороод, нюдарган баяшуулаар, хубалзан ябадалтанаар тэмсэһэн, Эсэгэ ороной дайнда фашистнуудаар тэмсэжэ улаан шуһаяа адхаһан, амгалан тайбан жэлнүүдтэ хамтын хэрэгтэ хам оролсон, ажал хүдэлмэри эмхидхэлсэжэ ябаһан, алибаа хазагай буруу ябадалтай эрид тэмсэдэг, партиин хараа шугамые эбдээшэдтэй эбсэшэгүй хүн гэжэ харуулагдана. Сандан зарим хүнүүд шэнги буруу гэһэн юумэеэ досоотоо барижа, хаб-шажа шадахагүйгөөр хүмүүжүүлэгдэһэн, ёһотойл сэбэр сэхэ коммунист байһаниинь харагдана. Даржаае (Бадмын аха) хүдөөлэлгэн дээрэ урданай ула болоһон заншалаар ламын хонхо дамаари хангиргахада, Сандан эрид эсэргүүсэнэ. Юундэб гэхэдэ. Даржаа бурханда һүзэггүй хүн гэжэ тэрэ һайн мэдэдэг байгаа. «Энэ юун боложо байнаб?»—гэжэ коммунист Дарма Гомбоиндо хандахадань, тэрэ Санданиие дэмжэнэгүй, харин «үбгэн хүниие урданайхяарнь мордохуулха гээ гээшэ аабза» гэжэ хултагашана. Дарма Гомбоин мэтын ахир өөдэгүй, һула, өөрын принципгүй хүнүүд манай дунда али олон ушардаг.

Гэбэшье Дарма Гомбоин Санданай үсэд абари зангые һайн ойлгодог тула һүүлдэнь болоһон ушар (Санданай үгэ дуугүй нүхэрэйнгөө нүхые малтажа байһан картина) нюдэндэнь харагдажа, досоонь хара бууна, уламжалан олон юумэ бодоно, өөрыгөө буруушаана. Теэд Дарма тэрэ бодолһоо сааша арюун алхам хэжэ шадахагүй хүн байһаниинь һүүлдэ элирнэ.

Саашадаа Санданай ажабайдалай урасхалда гэнтэ эрид эрьелтэ, хубилалта болошоно. Сандан гээшэ коммунист Бадмые алалсаһан хүн гээшэ гэһэн худал хуурмаг зар тунхаг гал түймэртэл түргөөр зоной дунда тарашана. Сандан энэ зугаа дуулаад, мухар һүзэгтэнэй ламанарай хэрэг гэжэ бодобошье. «үгы даа, энэ ганса һүзэгтэн, ламанарай хэрэг бэшэ. Энээн тухай үни абяан гараха аад, Даржаагай үхэтэр, аяар хорёод жэл намтай зэргэлжэ ябаһан, намайе һайн мэдэхэ нютагайм нэгэ хүнэй зосоо энэ бодол нюугаатай байгаа..» гэжэ ойлгоно. Үнэхөөрөө тиигээ. Удаань райкомдо тэрээн тухай нююса бэшэг ороно. Энэ хадаа орой һанаанда ороогүй Дарматанай (тэрэнэй һамганай) хахархай амаар гараһан, сэбэр бэшэ гараар хэгдэһэн харанхы хэрэг гэжэ ойлгогдоно. Сандан энэ ушарһаа боложо (хардалгаһаа боложо) доройтон, ами наһандаа хүрэн алдана. Имагтал тэрэниие хаанашье, хэншье дэмжэхэ хэбэр үзүүлнэгүй. Санданиие һайн мэдэхэ хүнүүдынь — Дарма Гомбоин Юмжаб Бимбаев хоёр. Хоёр нюуртай Юмжаб райкомой секретариин кабинет соо Санданиие минии һайн урданай нүхэр гэжэ дурадхаһан аад, һүүлдэнь тэрээн тухай юушье мэдэхэгүйб, тэрэнэй харанхы хэрэгтэй оройлдохогүйб гэжэ арсана. Дарма баһа үнэнииень хэлэхэб, аршалхаб гэжэ Санданда үгэеэ үгэһэн аад, мүн лэ хубиингаа тала харашаһан тула, жэжэ хэрэгэй түлөө арсалдаһанһаа боложо, таһа арсажархина. Эдэ бүгэдэнһөө уламжалан, Сандан элдэб бодолдо хашагдажа, ажабайдалай арюун харгыһаа нэгэ үе халууран алдаад, сэдьхэл һанаа хухаранги, үхэһэн амиды хоёрой хоорондо ябаһыень харанабди. Тэрээнтэй хамта зоболсонобди... Санданай иигэжэ ябаха үедөө «минии бии, үгышье хэндэ хэрэгтэйб даа» гэжэ хэлээд буугайнгаа сэмгые эгсэ зүрхэндөө тулгажа, шабхыень дарахаяа байтарнь... зог татанабди. Тэрэ үедэ агаарта шууяан боложо, жэргэмэлдэ добтолжо байһан харсага тээшэ орой ганса тобшоёо табина...

...Сандан ниитын хэрэгтэ бэеэрээ ородог, хазагай ябадал гарабал, хара бууджа ябадаг хүнүүдэй нэгэн. Үмсын мал тоололгон дээрэ тэрэ Дарматанда үлүү малнуудаа тушаа, «хоюулан мал даажа абаад, ажахын тоосоондо орое» гэжэ дурадхана. Тиихэдэнь Дарма дэмжээгүй, харин хорёогыемни хооһолхошни гэжэ хоролхоод, хэрэлдээд тараа һэмнай. Һүүлдэ Сандан хүсэлөө бэелүүлнэ: бригадир тушаалһаа һайн дураараа гараад, эбэртэ бодо малай ажахын тоосоото гүүртэдэ ажаллахаар ошоно.

Сандан ажал дээрээ (кукурузын поли уһалха зорилгоор Хэжэнгын уһа боожо, һубаг татажа байтараа, гэнтын аюулда дайрагдана) трактораараа ганга-эрье руу унажа, наһа барана.

Хүдөөгэй юрын коммунист Санданай зам иигээд дүүрээгүй. Тэрэнэй замые Сандандал адли эрэлхэг зоригтой, үнэн сэхэ болохо хүсэлэнтэй колхозой кузницын балташан хүбүүн Цэдэбхэйн Үргэлжэлүүлхэ байһанда этигэнэбди.

Санданай дүтын нүхэр, гушаад ондо, эдир залуу наһандаа ангиин дайсанай һомондо дайрагдажа унаһан, нютагтайнгаа хамтын ажал байгуулхын түлөө тэмсэгшэ большевик хүбүүдэй нэгэн Бадма тухай нилээд хэлэгдэнэ. Тэрэ ямар хүн байгааб гэжэ Санданай хэлэн ба бодол дээрэһээ элирнэ. Тиигэжэ Бадмын образ байгуулагдана.

Мүн мүнөө үеын залуушуулай образуудые, тэдэнэй һайн һайхан хэрэг, эрмэлзэлгые, абари зангые, һэшхэлые зоотехник Найдан Галдановай нюур дээрэ уран зохёолшо харуулжа шадаа. Хамтын ажалһаа хулжадаг, хубиингаа зөөриие хөөдхэдэг хүнүүд Дарматанай нюур дээрэ харуулагдаа.

Тобшолон хэлэхэдэ, энэ повесть ажабайдалай шухала асуудалнуудые оложо, һонирхолтойгоор бүтээгдэһэн зохёол болоо гэжэ би һананам.

Г-Б. ТОКТОХОЕВ.

ЭНЭЛ ДАА БЭШҮҮРЭЙ СААХАР

...ОРТАЖ

...ЭШҮҮР ТОСХОНҺОО эгээл баруун хойшоо, 5-6 модо... газарта хэдэн дабхар сагэр, байрануудай то...охо, мүн һуунаг ута ...йгоор бад хара утаа... бушхан байхые тэндэ ...н хүн бүхэн харадаг ёһо.

...нэмнай юун гээшэб? Ямар ...ка, завод бэ?—гээд тэндэ...онһоо асуугаа һаатнай.

— Манай Бэшүүрэй саахарай ... гээшэл. Саахар яажа гар... юм гэжэ һонирхоо һаа, ...о харыт, — гээд заабол ду...ха байха.

...эсгэн энэ нютагаар ябаха... тус заводто хүрэжэ, ажал ...эриие нь хараһан, түрүү ...дээрнь уулзаһан байнабди.

— Эгээн түрүүн саахарай ...ю хайшан гээд сэбэрлэгдэ... ямар аргаар бүйлүүлэн бол...улагдаад, саахар боложо га...ые нэгэ захаһаань хараа ...ай һонирхолтой байха, — заводой директор Г. П. Пе...ов дурадхаба.

...рүүн саахарай свёкло хада... складта ошобобди. Энэнь ...шье гэхээр бэшэ, уужам ...шаа соо свёклоо хэдэн га...ада гүбөө шэнгеэр обоолоод, ...эень һолоомоор хушажар...й. **(Зураг 1).** Обоотой свёк... хажуугаар адар томо трак... автомашинанууд үндэр ха...оридо байһан мэтэ бишы... үзэгдэнэ.

...Энэтнай үшөөл бага гээ... байгша ондо сагай уларил ...байжа, ажахынуудта свёкло ...й ургаагүй. Бүхыдөө 120 ... мянган центнер свёкло ...гаа, — гэжэ директор Перевалов хэлэнэ.

Обоотой свёклын нэгэ захатусхай трактор ехэ ехээр ... лэ абаашажа, цементээр ... ута хобоо руу адхана. ... хобоогой оёороор урдажа ... уһанда туугдан, уужам ехэ хоолой руу ороод, тэндээ тусхай машинада хэдэ дахин худхагдан, угаагдажа байна. Дун сагаахан болоһон свёкло саашаа хэдэн олон сорго хоолой, түхеэрэлгэнүүдые дамжан, ехэ эрьюулгэдэ отологдоод таһалһан талхандал бирсагар хэршэдэһэн боложо гарана.

— Эдэ диффузонно хутагануд тээшэ. Тэдэниие һайнаар хурсадажа, таарулжа шадаал һаа, свёкло жэжээр, нарихан утануудаар хэршэгдэдэг юм. Энэнһээ саахарай шанар һураггүй һайн боложо, үлүү хаяданһаншье гарахагүй, — гээд заводой главна инженер В. И. Шубин манда ойлгуулна.

Мүнөө эндэ гушаад наһанай набтаршаг хүн тус машинын хүдэлхые аргагүй хёрхоор хаража, энэ тэрэ түхеэрэлгыень мушхана, эрьюулнэ.

—Диффузонно хутага таарулдаг дээдэ гарай мэргэжэлтэ Степан Шевелев гээшэ,—гээд главна инженер үнөөхи хүн тээшэ заана.

Свёклын жэжэхэн хэршэдэһэн тусхай машинаар дамжуулагдан, доошоо халуун котелнууд руу орожо бусалгагдана, болбосоруулагдана. Эндэ свёклын амтатай шэмэ шүүһэн ондоо соргоор гаража, үдхэн үлөөдһэниинь баһа ондоо тээшээ жом, патака гэдэг боложо, газаашаа гарана. Тэрэ шэнгэн шэмэ шүүһэнэйнь дээшээ гарадаг сорго дахан ошоходо, тэрэнь айхабтар томонууд, үндэр һуулга, вакуумууд соо ороно. Эдэ машина, түхеэрэлгэнүүдэй хажуугаар эрэ, эхэнэршье хүнүүд олон харагдана. Бултадаа самсаараа, нимгэн сагаан халаадтай. Юуб гэхэдэ, тэндэнь айхабтар халуун.

— Сепараци, цитруци гэжэ тусхай халуун ууралтай түхеэрэлгэдэ свёклын шүүһэн үшөө дахин шанагдажа, газаар холигдоод, үдхэрүүлэгдэнэ. Тиигэжэ саахар болохо тээшээ дүтэлдэг юм даа,— гэжэ тэндэ хүдэлжэ байгшад манда ойлгуулба.

— Энээхэн центрофуга соо саахар саб сагаан болгогдожо гарадаг. Хараад байгаарайгты,—гээд главна инженер Шубин хэлэбэ.

Нээрээшье түхэреэн ехэ амһарта соо ягаабтар шэнгэшэг юумэ түргэнөөр эрьюулэн худхагдажа байһан аад, машинын эрьелдэсые бури түргэдхэжэ, дээрэһээнь газтай уһа хаюулаадхихадань, үнөөхи ягаан үнгэтэй юумэмнай дүн сагаан саахар болошоно.

— Тэрэтнай доошоо орожо, тусхай түхеэрэлгэ соо хатаагдаад, одоол бэлэн саахар болодог юм,—гэжэ заводой директор нүхэр Перевалов хэлэбэ.

— Иигэжэ монсогор свёкло айхабтар олон машина түхеэрэлгэнүүд соогуур дамжан болбосоруулагдажа, эгээл 37 час үнгэрөөд байхада саахар боложо гарана, — гэжэ главна инженер хөөрэнэ.

— Зай, саахарай гарахые харая, — гээд нүхэр Перевалов бидэниие заводой доодо дабхарта оруулба.

Эндэ адар томо мөөрнүүд аалиханаар эрьелдэжэ, нэгэ хоолойгоорнь сагаахан элһэн саахар, тээрмээр гараһан талхандал, ханха зайдан амһартай сүсэг руу таһалгаряагүй гоожоно **(Зураг 2).** Тэрэнь дороо нүхэтэй. Тэндэһээ саахар мэшээгүүд соо адхаржа байдаг ха юм.

— Эдеэ хоолой шухала зүйл — саахар гээшэмнай иигэжэ гаргагдана. Бэлэн болоод, ашагдажа ябуулагдахаяа байһан саахар гээшэ, — гэжэ заводой ахалагша технолог Н. В. Стратановский ехэ складай оройдо хүрэтэр ябталжархиһан мэшээгүүдые заана.

Байгша ондо эндэхид ажалаа муу бэшээр эхилээ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Заводынь октябриин 1-һээ хүдэлжэ захалаад, саахар гаргаха һарынгаа түсэб уридшалан дүүргэжэ, Агуу ехэ Октябриин һайндэр болотор түсэбһөө гадуур 190 тонно саахар гаргаа. Мүнөөшье ажалайнгаа эршые һуладханагүй. Эдэ үдэрнүүдтэ З. И. Ивановагай хүтэлбэрилдэг халаанайхид социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Ажалай түрүүшүүлые нэрлэбэл, түмэршэ дархан И. Безбородов, аппарат машина хүдэлгэгшэд Л. Утенкова, Л. Баженов, свёклын складые даагша Г. Агафонов болон бусад болоно.

— Хүдөөгэй ажалшадай свёклоор хүсэд хангаа һаань, һайн шанартай саахар бүришье ехэ гаргаха һэмди. Бэшүүр, Мухар-Шэбэр, Хяагта, Хүдэрэ нютагуудай олонхи колхоз, совхозууд саахарай свёкло мүртэй ургуулнагүй. Энэ жэлдэ гансал Бэшүүрэй XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз свёкло ехээр тушаагаа. Тус ургамалые ехээр тарижа, һайнаар ургуулһан ажахы горитой олзо доход оруулдаг байна, —гэжэ заводой директор хөөрэнэ.

Үнэхөөрөө свёкло ургуулхада алишье талаараа ашагтай. Жэшээнь, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозые абаад үзэе. Байгша ондо тус колхоз хамта 31 мянган центнер свёкло тушаажа, бүхыдөө 124 мянган түхэриг мүнгэн олзо, мүн малда, илангаяа үнеэдтэ эдюулхэ айхабтар шэмэтэй 15 мянган центнер жом (свёклын үлэдэһэн), 30 тонно патака гэдэг тэжээл, 30 тонно холимол тэжээл гүрэнһөө абаха юм. Энэнь малда олдошогүй ехэ тэжээл болоно. Жэшээнь, хэршэжэ дэбтээһэн һолоомо дээрэ патакын шүүһэ сүршөөд, шахамал малда эдюулхэдэ аргагүй һайн. Тиигэжэ хэды ехэ үбһэ, силос, орооһо тарянай зүйл алмагдаха гээшэб!

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, саахарай свёкло ехээр тарижа, һайнаар харууһалаад, элбэгээр абадаг болоёл гэжэ ажахынуудые уряалхаар байна. Энэнэй ашаар эдеэ хоолой шухала зүйл—саахар ехээр абтаха, колхоз, совхозуудай олзо доходшье һайса оруулха бшуу.

М. НАМЖИЛОВ,
манай тусхай корр.

1

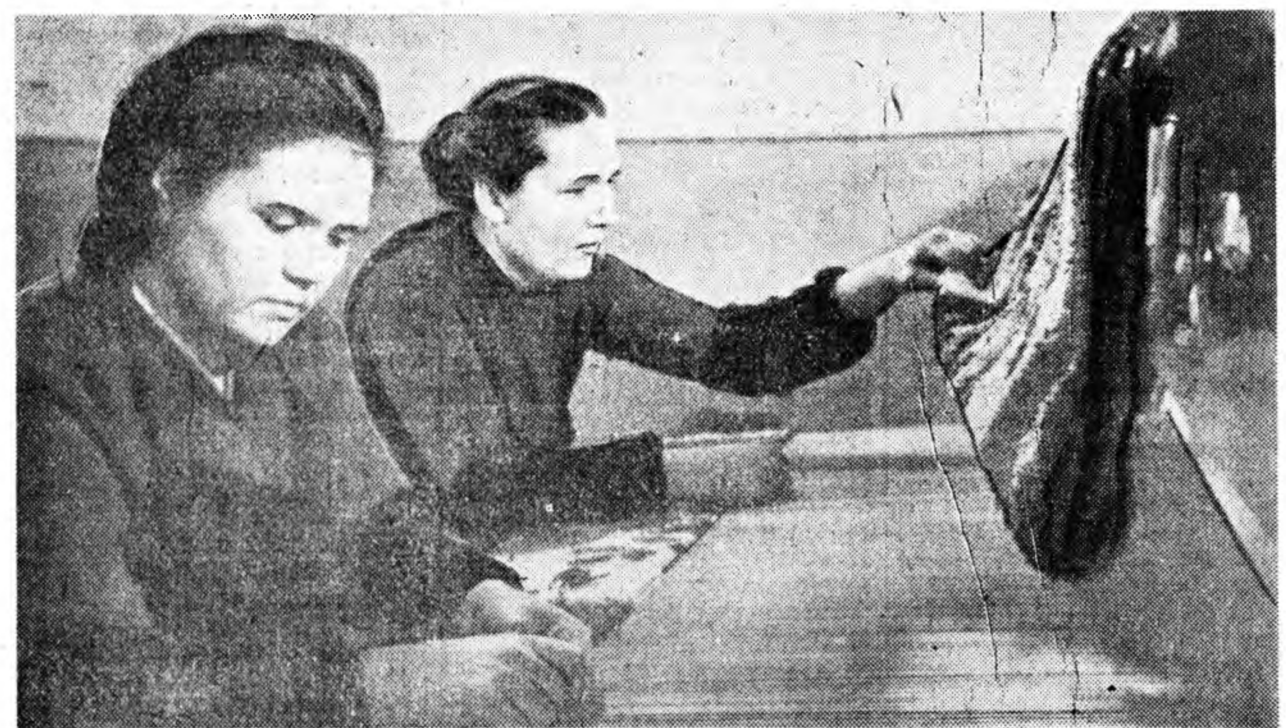

2

Саахарай шанар шалгадаг лаборатори соо.

Нютаг нютагай һонин

Совет Конституциин үдэрые угтуулан

Республикымнай фабрика, завод, комбинадууд һүүлэй үедэ арад зондоо шэнэ һайн юумэ хэжэ, оёжо үгэхын тулада горитойхон үүсхэл эролдолго гаргана. Жэшээ болгон Улаан-Үдын промкомбинадые абаад үзэе. Эдэнэр арад зондоо аятай зохид хубсаһа хунар оёжо гаргахаһаа гадна, гэр байра доторхине гоё һайхан шэмэглэлтэй болгомоор, хүнэй шүдэндэ таарамжатай ковёр нэхэдэг болонхой. Мүнөө городой, мүн хүдөө нютагуудай магазин соо ороо һаатнай «Улаан-Үдэ» гэһэн гаршагтай ковёрнууд хаа хаанагүй байха. Ковёр нэхэгшэдэй цех комбинадай дэргэдэ эмхидхэгдэһээр тиимэшье үнинэй бэшэ. Тиибэ яабашье, гоё һайхан угалзатай, үнгэ бүриин ниидхээр нэхэгдэһэн эдэ ковёрнууд олохон гэр байрын шэмэг, шэнэ айлай бэлэгшье болоһон байха. Комбинадай ууҗам һаруул цехтэ ороходо арбаад станогуудай дэргэдэ хоёр хоёроороо һууһан эхэнэрнүүдэй ажаллажа байхые обёорхот. Тэдэнэй нэгэндэ Мария Михайловна Козлова, Степанида Гордеевна Замятина гэгшэд ажалладаг. Эдэ хоёр ковёр нэхэхэ талаар эрхим мэргэжэлтэй урашуул юм. Цехэй эдэ түрүүшүүлэй нэхэжэ гаргаһан ковёр хододоо сэбэрээр, һайнаар бүтээгдэһэн дээрэһээ бултанда үльгэр жэшээ болоҗо үгэдэг.

— Бидэ хоёр сугтаа ковёр нэхэжэ эхилһээр табан жэл болоҗо ябанабди. Энэ үе соо һара бүри 5 ковёр нэхэжэ гаргаха түсэбтэй һаа, тэрэнээ 7—8 хэһэг болгодогбди,—гэжэ нүхэр Козлова хөөрэнэ.

Түрүүшүүлһээ дутуугүй ажаллаһан цехэй бусадшье нэхэгшэд октябрь һарынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэлсэжэ, һайндэрые ажалай бэлэгтэйгээр угталсаба. Эдэ үдэрнүүдтэ тус цехэйхид ноябрь һарынгаа түсэбтэ даалгабарие болзорһоонь урид дүүргэжэ, Совет Конституциин алдарта һайндэрые шэнэ бэлэг, амжалтатайгаар угтахын тула хоорондоо мүрысэн ажаллажа байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Козлова Замятина хёёр ажалдаа.

Л. Хайдуровай фото.

АГЫН ҺОНИН

ҺУРАГШАДАЙ ХҮСӨӨР

Догойн найман жэлэй һургуулиин һурагшад үнгэрэгшэ хабар «Россия» колхоздо 20 гектар газарта хартаабха тарижа үгэһэн байгаа. Һурагшад хартаабхынгаа ургаса өөһэдөө хуряажа, колхоздоо туһалһан байна.

ҺУРАҺАН ДАЛАЙ

Механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсалда үнгэрэгшэ үбэл хабаадалсажа, комбайнерай мэргэжэлтэй болоһон Цыпгэ Цымпилов энэ жэлэй ургаса хуряалгада хабаадалсаа. Тэрэ 600 гектарай таряа хадаа.

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

Могойтын райно Догой тосхон дээрэ эд бараа наймаалха магазин нээжэ, наймаа хэжэ эхилбэ. Тус һууриида шэнэ баһи баригданхай. Ажаһуудалай, соёл культурын гуламтануудһаа гадна, малай шэнэ байранууд бодолсоно.

Д. Доржиев.

Ходол урагшаа, ушөөл өөдөө...

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Юрөөлэй дээжэ—үнэр баян

Уужам Худанние урүүдан, хурдан машинаар табилуулжа, Хориин түб ойртожо ябатарнай, харгын баруун хажууда харанхы һүнние хаха зүһэн туяатуулһан гэрэл яларба.

—Энэ юун гал бэ даа,—гэжэ хажуудаа һууһан харгынгаа хани шофёрһоо һурабаб. Нүхэрни асуудалдам тогтууригүй түргэн харюу үгэжэрхибэ:

—Үдэр һүнине мэдэнгүй гал сасаруулаа, талые тамаруулаа хадаа Юндэн-Доржо гээбы даа.

—Хэн, Жапов гү?

—Тиимэ ааб даа. Энэмнай эсэхэ сусахые мэдэхэгүй, эртэ оройе илгаруулхагүй хүн. Хаана, ямар ажалда ябанаб, тэрэнэйнгээ захада гараагүйдөө һанаагаа амархагүй нүхэр. Энэ хөөрэлдөөнэй далинда Юндэн-Доржын бага наһан гэнтэ һанагдашаба. Бага наһандаа баабайһаа гээгдээ. Эсэгэнь түрэһэн ганса хүбүүгээ орхижо, түрэл ороноо хамгаалгын дайнда мордоһоор бусаагүй. Тэрэ бар ехэ тулалдаанда баатарай үхэлөөр наһа бараа.

Бага наһандаа баабайһаа гээгдэһэн Юндэн-Доржо ажалда башараа. Колхоз, совхозой тарялан дээрэ трактористаар ажаллажа, алдартай, магтаалтай механизатор болоо.

Али юумэндэ абьяастай, гартаа дүйтэй, дүрбэн тэгшэ тэрэ механизатор совхозой түмэршэ дархан болоҗо, машина зэмсэгүүдые заһабарилна.

Намар, таряа хуряалгын эхилхэлээр өөртэнь даалгагдаһан «СК-3» комбайнаараа алтан далайн дундуур тамаруулдаг. Таряа хуряалгын дүнгөөр эрхимүүдэй зэргэдэ гаралсан, совхоз болон аймагай Хүндэлэлэй самбар дээрэ хүдэр хүбүүнэй һуухые харахат.

Ажалаар бэе махабадайнгаа тамир шангадхаһан Юндэн-Доржо бүхэ барилдаандашье шалгардаг.

Мүнөө Юндэн-Доржо Жапов тэрэнэй хани нүхэр Шура Доржиева хоёр гуша тээ гаража ябаһан хүнүүд. Эдэнэр 11 үхибүүдэй эсэгэ, эхэ. Одхон—12-дохи үхибүүниинь гараха ойртоо.

Жаргалта һайхан мүнөө сагта ерээдүйн коммунизмын үедэ ажаһууха сэсэг мэтэ сэбэрхэнүүд үрэ хүүгэдые үдхэжэ байһан эхэ, эсэгэнэр хэды ехэ золтойб! Энэ бүлын 5—6 үхибүүдынь һургуулиин һурагшад.

Эхэ герой Шура Доржиева, эсэгэ Юндэн-Доржо Жапов гэгшэдтэ бүри үнэр баян болоҗо һуухын юрөөл хүсэгдэнэ.

Ц. Токтохоев.

Тобшохоноор...

◆ **Улаан-Үдымнай «Электромашина» завод хэдэн хэһэг электродвигатель, 25 автокран бүтээн гаргаһан амжалтатай.**

◆ **1963 оной 9 һарын дүнгөөр Улаан-Үдын ЛВРЗ түсэбһөө гадуур 1 электровоз заһабарилһан, жаро-трубна 3 котёл бүтээн гаргаһан байна.**

◆ **Буряадаймнай ниислэлэй мяханай комбинат энэ үе соо түсэбһөө гадуур 480 центнер мяха, 16130 центнер колбаса, 1552 мянган условно баанха консервэ гаргажа, оронойнгоо ажалшадта үгэбэ.**

ҺОНИРХОЛТОЙ КОНЦЕРТ БОЛОБО

«Һургуулидамнай концерт болохонь», «Театр ерээ!» гэхэ мэтын үгэнүүд Орлигой 11 жэлэй һургуули дотор сахилгаан мэтэ тарашаба.

Орлигой Соёлой байшангай уран һайханай бүлгэмэйхид һонирхолтой наада, зүжэг манай һургуулида табяа. Һурагшад Р. Жамбалов, В. Билтагуров, Г. Арзухаева ба бусадай шадамар бэрхээр гүйсэдхэһэн буряад, ород арадуудай дуунууд, хатарнуудые ехэтэ һонирхон, альга ташан угтабад.

Нютагай артистнарые ходо иимэ һонирхолтой наада, зүжэг табижа байхыень һурагшад хүсэһэн байна.

Г. Вадимов.

Аха.

Хорин долоодохи...

Автобусой буудал дээрэ байһан хүнүүд «5» гэһэн номертой машинын ерэхые хүлеэнэ хэбэртэй. «Удаан болоно, үсөөн ябана» гэлсэн, гэмэрэлдэхэшье янзатай. Зариманиинь «хүлеэ хүлеэһээр даарахаш. Ябагаар аяа хорооогоо һаа дээрэ һэн ха» гэлсэнэ. Тэдэнэр үнэхөөрөөшье зүйтэй юумэ хэлсэнэ гү гээд һанахаар. Халтад гээ һаа үглөөгүүр, үдэрэй эдеэлэлгэндэ ажалһаа таһархаяа һанахаш. Хүдэлмэриин һүүлээршье хүнүүд олоороо сугларжа, автобусто багтажа ядан түлхилсэхэш. Иигэжэ Аршан, Лысая Гора тосхонууд—городой түб хоорондо ябадаг автобусто түрисэлдөөн болошо һэн бэлэй.

Тэрээхэн таба номерые хүлеэжэ байтарнай «27» номертой автобус хүрэжэ ерэбэ.

— Энэмнай юун машина гээшэб. Иимэ номертой автобус ябагшагүй һэмнай?—гээд тэндэ байһан нэгэ хүн хэлэнэ.

— Нээрээ, хаана ошохо машина гээшэб. Тиигэһээр байтар тэрэ машина буудал дээрэ тулажа ерэбэ. Харан гэһээмнай Куйбышевай нэрэмжэтэ гудамжа—Лысая Гора—Шишковка гэһэн хаяг тэрэ автобусто үлгөөтэй байба.

— Ухайш даа, хүлөө тээхэ үшөө нэгэ хүлэгтэй болоо байнабди,—гээд баһа нэгэн баяртай.

— Нихэдээ манай тиишэ хоёр машина ябадаг болоҗо амарбабди,—гээд үбгэжөөл олзуурхуу.

Улаан-Үдэ хотымнай шэнэ гудамжануудта шулуу дэбдигдэн, асфальтаар хушагдана. Энэ жэл Лысая Гора, Шишковко тосхонууд хоорондохи гудамжанууд асфальтаар жэлэгдэн, елүүр шэнги елэгэр харгы нээгдээ. Мүнөө тэрэ харгыгаар автобусой шэнэ маршрут нээгдээд, тэдэ тосхонуудай арад зон һаадгүй ябадаг болоҗо амарба.

Ц. Бальчинов.

Амаралтын нэгэ үдэр

Үглөөнэй 6 часта Ноёхоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой правлениин газаа хэдэн олон автомашина, тракторнууд, гушаад хүн сугларжа эхилбэ. Ушарынь эдэнэр колхозой центрые, мүн машинно-тракторна мастерскойе үбэлэй үедэ түлеэгээр хангахын тула нэгэ үдэрэй воскресник эмхидхэһэн байгаа. Колхозой гэшүүд амаралтынгаа нэгэ үдэр 30 километртэ байдаг ойдо гаража, 18 машина, 8 трактораар 200 гаран кубометр түлеэ бэлэдхэжэ зөөһэн байна. Воскреснигтэ хабаадалсаһан Табутаров, Базаров, Печерин, жолоошод Дулмаев, Мункуев болон бусад эрхим һайнаар ажаллаа.

С. Биликтуев.

Номой таг

„Сибирьтэ Октябриин хубисхалай илан мандахы[н] түлөө"

Иимэ гаршагтай шэнэ н[ом] республикымнай түбэй — Го[р]киин нэрэмжэтэ библиотека[й] номой магазинуудта абтаба. Н[о]восибирскын багшанарай инст[итутай] КПСС-эй түүхын каф[ед]рын хүдэлмэрилэгшэд энээни[йе] хэблэлдэ бэлэдхэжэ гаргаһ[ан] байна. Тус ном дотор Сибир[ьтэ] революци үнгэргэжэ, засаг т[о]рэеэ гартаа абахын тула парт[и]на хүтэлбэрилэгшэдэй, иланга[я] РСДРП(б)-гэй ЦК-гай Сибирь[] хи бюрогой, дайшалхы зори[] үүргэ, тэдэнэрэй үүсхэһэн [] хамшагта ехэ хүдэлмэри ту[хай] хэлэгдэнэ.

Энэ ном табан бүлэгһөө бү[] дэнхэй. Номой автор М. М. Ш[] ников Сибирьтэ Октябриин ре[во]люци үнгэргэхын тула парти[] Центральна Комитедэй удар[] хы ямар ехэ үүргэ дүүргэһэн [] хайнь дэлгэрэнгыгээр, һонир[] тойгоор бэшээ. Сибириин р[е]люци тухай бэшэгдэһэн энэ [] дотор олон тоото геройн[уу]д нэрэ обогууд, тэдэнэй гарга[] дайшалхы баатаршалга тухай [] боймо баримтануудтайгаар х[э]лэгдэнхэй.

М. Спентор.

Фото-кино клу[б] байгуулагдаба

Фабрика, барилга, заво[]дай цехүүдээр, һуралсала[]зарнуудаар фотодо дура[тай]шуул хэдэн зуу, мянга[] бии гээшэ. Энэ һонирхо[] искусство. Тиимэһээ фото[] но клуб байгуулхые ехээр[] сэдэг байгаа. Мүнөө рес[пуб]ликанска фото-кино клуб б[ай]гуулагдаба. Фото-кино кл[убай] гэшүүд—фотодо дуратайш[] бэрхэ фото-зураг буулгаг[] сугларжа, ямар нэгэн зура[] композици тухай хөөрэл[] болоно.

Тус клубта фотоискусс[тв]да марксистско-ленинскэ [] тикэ хэрэглэхэ асуудал[] тэрэшэлэн фотографиин те[] болон практикын асууда[] лекци, хөөрэлдөөнүүд [] гэгдэжэ байха болоно. Т[] һээ хүн бүхэн һонир[] асуудалаараа консульта[] али зүбшэл абажа байх[] гатай болоо.

Городтомнай фото[] буулгагшад олон болоб[] тэдэнэрэй гаргаһан зура[] республикын газетэнүүд[] мор хэблэгдэдэг. Тэ[] клубта ябаад байхадаа, [] тэдэ толилогдодог фотор[] тажай ашагтай туһатай [] һаниинь һайса мэдэдэг [] хо. Клубай гэшүүд типо[гра]фида экскурсяар орожо [] ха, республикын газетэн[] фоторепортёрнуудтай уу[] га хэхэ байна.

Фото-кино клубай хүдэ[лмэ]ри тухай эмхидхэлэй т[] шын суглаан дээрэ ехын [] рэлдөөн болоо. Тэрэнэй [] сэхэ зүйлдэ: фото-кино [] хидхэхэ, клубта гэшүүдые [] ха, правление һунгаха, [] бай зорилго тухай, мүн [] бай устав баталха т[] асуудалнууд зүбшэгдөө. [] сугларгшад үнэтэ дурад[] нуудые оруулаа. Суглаан[] рэ фото клубай правлени[] гагдаба.

В. Зорк[ин].

Халаахай

Үбэлэй хүйтэн үрдишэбэ...

«Шаргаяа зундаа, тэргэеэ үбэлдөө бэлдэ» гэдэг арадай аман үгэ бии агша. Теэд Зэдын аймагай зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ тон зүб тобшололые мартажархинхай. Ушар юуб гэхэдэ, тэдэнэй «үрдеэдүй байтар үбэл болошоо» ха юм.

Үбэл гээшэмнай шангахан лэ шалгагша бшуу даа! Бэлэдхэлгүй байһан хүнүүдые хүрэһөөр лэ шэм гүүлээд абаха, дулаалагдаагүй гэр бараанай нүхэ һүбыень олоод лэ, хүйтэн амяараа үлеэжэ байдагынь мэдээжэ. Тиигэбэшье Б-Нарын, Харасай, Зарубино, Цагаата тосхонуудай клубууд хоёрдохи жэлээ заһабарилагдаа, дулаалагдаагүй, задагай зайдан байһаар.

Үнгэрэгшэ үбэл кино хараха дуратайшуул дулаан дэгэл, малгайгаа үмдөөд, бээлэйгээ барьяад, хасабшаяа уяад һуудаг юм һэн. Дааруу бээрэг хүнүүдынь дахаяа хэдэрдэг байгаа. Даарагшад дарганараа нилээд харааһаншье байха.

Гэбэшье «хараал хамшаг бэшэ» хадаа тэдэндэ хүрөөгүй үлэшоо юм гү, али мартамхайнууд байгаа гү, бү мэдэе. Зүгөөр Дэдэ-Ториин, Нарапай, Дэрэстэйн сомсоведүүдэй түрүүлэгшэнэр нүхэд Бадмаев, Стрижов, Савельева, отделениинүүдые даадаг нүхэд Ванданов, Цыренов, Белетов гэгшэд бэе бэе дээрээ хаялсаад, бэелүүлһэн юумэниинь үгы байһаар. Түрүүшынь гурбанай дархашуулые эрихэдэнь, «үгы юумэ үхэрһөө хашан» гэжэ, хүнүүдэй үгы хада яахабибди» гээд лэ харюусахаһаа бэшэ ондоо юумэ хэлэнэгүй.

Түлигдэдэггүй пэшэнтэй, үһээ дээрээ шоройгүй, забһар залихайгаа бүглэгдөөгүй клубуудынь тэһэрхэй сонхо-ню дөөрөө тэдэ тушаалтание һохойлдон хаража һуудаг зангаараа.

Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд хүйтэн клуб соогоо хүхилдэжэ һуудагаа мартаха ёһогүй байгаа гэжэ һанадаг бэлэйбди.

Культурна эмхи зургаануудай хүдэлмэриин түлөө ажахын хүтэлбэрилэгшэд, сомсоведэй түрүүлэгшэнэр харюусаха ёһотой гэжэ тэдэнэр мэдэжэл байгаа юм бэзэ.

Хүн зоной культурна эрилтэдэ хүйтэн сэбдэгээр хандадаг газарнуудаар иимэл ахир байдалтай байдаг ха юм даа!

Үбэлэй ута үдэшэ хүнүүд хайшан гээд кино, наада зүжэг хаража байха юм? Илангаяа залуушуул орохо, сэнгэхэ газараа олоҗо ядана.

Гэрэлтэй дулаахан клуб, библиотекэ соо ном, газетэ уншажа һууха аргагүй байнабди.

Үбэлэй хүйтэндэ баһал үһэтэй дахаяа үмдөөд, сарай шэнги хүйтэн гэр соо һууха болоо гээшэ гүбди?

Энэ оһол назагай ябадалаа орхижо, арад зондоо анхаралаа табихаар болоол!

П. Халтанов.

Жэлэн саанаһаа

Индиин металлургнуудай һайндэр

ДЕЛИ, ноябриин 15. ТАСС-ай корреспондент В. Никитин иигэжэ дамжуулна:

Металлургиин үдэрые Инди үсэгэлдэр үргэнөөр тэмдэглээ. Правительствын шиидхэбэриин ёһоор, Индиин металлургнуудай һайндэр жэл бүхэндэ ноябриин 14-дэ тэмдэглэгдэхэ юм. Мүнөө жэлдэ һайндэрэй гол хубинь Бхилайда болоһон байна. Юуб гэхэдэ, Советскэ Союзай хани ёһоной туһаламжаар баригдаһан Индиин түрүүшын гүрэнэй металлургическа завод эндэ дүрбэн жэлэй урда тээ металл үгэжэ эхилһэн байгаа.

Бхилайска металлургическа завод богонихон үеын турша соо Индиин эгээн лэ түрүү предприяти болоҗо алдаршаһан байха юм. Булад, шэрэм хайлуулха, прокат гаргаха даалгабаряа завод хододоо үлүүлэн дүүргэдэг.

Металлургнуудай үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаае Бхилайда нээхэдэ, Буладай болон хүнд[эй] промышленностиин министр Субраманиам иигэжэ мэдүүлээ: «Бхилай хадаа шэнэ үе сагай һүлдэ тэмдэг, шэнэ туйлалтануудай һүлдэ тэмдэг болоо. Завод орондоо 200 мянга шахуу тонно түсхай булад үгэнэ. Энэ хадаа манай национальна промышленностиие бэхижүүлнэ. Бхилайн металлургнуудые, илангаяа манай ород ханинарые, би амаршалнаб, иимэ амжалта туйлаха арга олгоһоной түлөө тэдэндэ баясхалан хүргэнэб».

Индонезидэ госпиталь баригдаба

ДЖАКАРТА, ноябриин 15. (ТАСС). Индонезиин арадта бэлэг болгон, Советскэ Союзай туһаламжаар баригдаһан госпиталиин дамжуулан үгтэһэн тухай актда гар табилгын ёһолол мүнөөдэр эндэ болоо. СССР-эй Элүүрые хамгаалгын министр С. В. Курашов, Индонезиин Республикын Элүүрые хамгаалгын министр Сатрио гэгшэд актда гар табяа.

Индонезиин барилгашадтай нягта холбоотойгоор ажаллаһан совет мэргэжэлтэдтэ халуун баясхалан хүргэхэ зуураа, госпиталь хадаа Индонезиин болон Советскэ Союзай арадуудай хани барисаанай хэрэгтэ үнэтэ туһа нэмэри болоно гээд Сатрио онсолон тэмдэглээ.

Госпиталиин хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ туһалха зорилгоор бүлэг врачнууд болон техническэ хүдэлмэрилэгшэдые Советскэ правительство эльгээхэ гэжэ СССР-эй Элүүрые хамгаалгын министр С. В. Курашов мэдээсээ.

ГДР-эй шэнэ правительство тангаригаа үгэбэ

БЕРЛИН, ноябриин 15. (ТАСС). Арадай палатын үсэгэлдэрэй заседани дээрэ баталагдаһан шэнэ правительствын гэшүүдэй тангаригаа үгэлгын ёһолол ГДР-эй Гүрэнэй Совэдэй байшан соо мүнөөдэр болоо.

Министрнүүдэй Совэдэй Түрүүлэгшэ О. Гротеволь өөрынгөө байгуулһан правительствын гэшүүдые Гүрэнэй Совэдэй Түрүүлэгшэ В. Ульбрихттэй танилсуулаа. В. Ульбрихт тэдэндэ тангаригыень үгүүлһэн байна.

СССР тухай депутадуудай хөөрөөн

САН-ХОСЕ, ноябриин 15. ТАСС-ай корреспондент Франсиско Гамбоа иигэжэ бэшэнэ:

Коста-Рикын хуули гаргалгын суглаанай депутадууд Франсиско Агилар, Родольфо Солано гэгшэд һаяхан Советскэ Союзда аяншалһан юм. Тэдэнэр мүнөө аяншалга тухайгаа эндэ тоосоогоо хэбэ. Социализмын орондо аяншалһан тухайгаа тэдэнэй хөөрэһэн 3 часай хөөрөөе шагнахын тулада хэдэн зуун хүн сугларaa.

Хоёр депутат хадаа Советскэ Союзай экономическа болон техническэ ехэ амжалтанууд тухай баяртайнуудаар хөөрөө, совет арад үнэн зүрхэнһөө эб найрамдалые хүсэнэ гэжэ мэдүүлээ.

ХАРАНХЫ ҺҮНИ...

Хабхар һүнишье һаа, электрын галда үйлсэ, талмайнууд үдэр шэнгеэр гэрэлтэнэ. Теэд хонжоо наймаашад, хулгайшад үдэшэ болоходо «ажалаа» эхилдэг хадаа, электрын хурса гэрэлые обёордоггүй ха... Нэгэтэ милициин сержант Даши-Нима Будаев сэбэр агаарта амархаар хэрэлсээ дээрэ һууба. Тиигэжэ һуутарнь, үйлсын нүгөө хажууһаа гартаа юумэ бариһан гурбан хүн бии болоходол гээд, хоорондоо һабир шэбэр гэлдэнэ.

— Бидэнэр шэнгеэр «ажалладаг» хүн хомор бэзэ. Маанадые хэншье олохо, обёорхогүй,—гэжэ байгаад нэгэниинь һайрхажа ябана.

— Хари гыш?!— гэжэ нүгөөдэнь харюусажа ябатараа, «шэм[] гэжэрхибэ...

Һүниин гурбан «баатарай» [] ороһыень мэдэжэрхиһэн нүхэ[р] даев дежурнада хонходожо, [] болоод, тэдэ гурбан «бэрхэшүү[л] олзотойнь барижа абаһан ба[] Эдэ гурбан һүниин харанхые [] баашалан, элдэб олон хулгай [] хүнэй хармаанда ородог байһа[] Хулгайшад Гусев, Кубюк, Ч[] лии гэгшэд хуулиин харюуса[] хабаадуулагдажа, сүлөөгөө хай[] ба.

П. Сыромятник[ов].

Редактор **Ц. О. ОЧИРОВ**

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора —23-67, зам. редактора —38-42, зам. редактора —35-84, секретариата —27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни —47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни —48-89, 33-61, корректорская —35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического —24-74, советского строительства и быта —34-93, рабселькоров и писем —25—41, 38-30, информации —32-74 и переводов —34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00578. Зак. № 6122.